

JAI GOSEZ ORAINDINO

Ikastaro berriak itxaron dezala

Hirudika

**Uribe
Kostako
jaiak saltsan**

6-11 | Jaiak

Inazio Gastaka

**«Aldaketa
teknologikoak
markatu du aldea»**

22-25 | Berbetan

Goiherri taldea

**«Sokatira
Goiherriko DNaren
parte da»**

36 | Kirolak

IRAILA-URRIA

MUSIKA

42. Getxo Folk **XALBADOR, UREPELEKO ARTZAINA**

Aire ahizpak - Pantxix Bidart
 Koldo Amestoy - Olaia INziarte
 Amets Arzallus - Xabier Amuriza

IRAILAK 13 (igandea)
 20:00/25 €

HAUR ANTZERKIA

DENBORAREN LAPURRAK

Yarleku Teatro

IRAILAK 20 (igandea)
 18:00/6 €

ANTZERKIA

Getxo Eszena 2026 **LOHI GORRIA** Ekoma Teatro & Javier Liñera

Egile eta zuzendaria: Javier Liñera
Aktorea: Aitor Pérez

URRIAK 1 (osteguna)
 20:00/10 €

ANTZERKIA-MUSIKA

Getxo Eszena 2026 **RIP, AZKEN MUSIKALA** Demode Quartet

Zuzendariak: Patxi Barco, Joli Pascual

URRIAK 8 (osteguna)
 20:00/8 €

Aurkibidea

- 4 Iritziak eta Puntua eta kontrapuntua
- 5 Erretratua
- 6 Hirudika: jaiak
- 12 Areetako jaiak
- 13 Herriak
- 22 Ignazio Gastaka, USaPen zuzentzailea
- 26 Agenda
- 28 Hezkuntzaren gehigarri berezia
- 34 Kakarraldone: natura
- 36 Kirolak: Goiherriko Emakumeen Sokatira Taldea
- 38 Kultura: Leioako Dantza Taldeak
- 39 EHuko Kultura Zientifikoko Katedra
- 40 Hirukira Olgetan
- 42 Iritziak eta uribitartekoa
- 43 Zozketak

hiruka

HIRUKA kooperatiba sozietatea

Helbidea: Martikoena, 16, 2.a · 48992 GETXO

e-posta: hiruka@hiruka.eus

Telefona: 944 911 337

Publizitatea: Amaia Legarreta

Erredakzioa: Hodei Torres, Laura Fontalba eta Izaro García.

Diseinua eta maketazioa: Artefakto Estudio

Kudeaketa eta administrazioa: Jon Artola eta Oihane Azula.

Zenbaki honetako kolaboratzaileak: Ariane Ellacuria, Ander Etxaniz, Guillermo Malaina, Iratxe Marta Linares eta Ainhoa Ortells.

Filmazioa eta Inprimategia: Gertu Inprimategia

Lege-gordailua: BI-2022-2014

ISSN: 2386-98-95

Ale-kopurua: 5.000

CC-BY-SA

HIRUKAk ez du zertan bat etorri aldizkari honetan parte hartzen duten kolaboratzaileek adierazitako iritziakaz.

Erakunde laguntzaileak

Getxo
bizirik

UDALA AYUNTAMIENTO
Euskara Zerbitzua

Sopelako Udala

Plentzia
URAREN BIDEAK

Urduliz
UDALA

*Gorliz
UDALA
AYUNTAMIENTO

LEMOIZ
DENONA

barrika
UDALA

foru aldundia
diputación foral

Aldizkari honek Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntza jaso du.

Euskara harria balitz...

GUILLERMO MALAINA Irakaslea

Udan milaka bisitari izan dira Erromako Koliseoan, K.o. 72-80 urteen artean eraikia; Gardeko zubian, Frantzian, K.o. 40-60 urte inguruan eraikia; edota Meridako Antzokian, Espainian, K.a. 16-15 urteetan eraikia. Erromatarren garaitik zutik dirauten beste eraikuntza ugari bezala, miretsiak eta babestuak dira ondare horiek. Horregatik, irudimenari askatasuna emanez, euskara harri gisa irudikatu dut. Harri horrek bazuen forma –hitzak, aditzak...–, erromatarrek Iberiar penintsulan K.a. 218. urtean sartu aurretik. Baina ez zuten zizelkatu, are gutxiago txikitu, penintsulako gainerako hizkuntzekin egin zuten bezala. Euskara Europako hizkuntzarik zaharrena da: ONDAREA. Beraz, inork ezin du esan inposatu nahi denik. Aldrebeskeria galanta! Ondareak ez dira inposatzen; jaso, zaindu eta transmititu egiten dira. Horregatik, euskararen inguruko hausnarketak ondarearen ildotik joan beharko luke: gizarteko sektore orok euskara propio sentitzeko, Europako Batasunaren babesa lortzeko eta euskararentzat justizia bermatzen duten legeak adosteko Hego zein Ipar Euskal Herrian. Europako hizkuntzarik zaharrenaz ari gara. Ahantz ez dagigun! Ikastea eta hitz egitea ez da inposaketa. Akaso, ohore bat!

Izatea edo ez izatearen arteko erabakia

AINHOA ORTELLS Kulturgilea eta artista

Erabaki Erabaki asko hartzen ditugu egunean zehar. Aurreko hitz hau marratu edo borratzearen arteko erabakia hartzea, adibidez. Marrubizko jogurta hartu edo limoi zaporeduna; edo zuzenean biak hartzea. Eguneroko erabakiak... Zu baino nagusiagoa den auzokideari erosketekin laguntzeko edo ez laguntzeko erabakia hartzea; kaletik topatzen duzun horri agur irribarretsu bat eskaintzea edo ez eskaintzea; autoarekin zebrabidean paratzen denari eskerrak ematea edo ez emate; besteari \$£¥#*~ esatea; supermerkatuko atean dagoenari kaixo esatea edo ez esatea; edo lagunari muxu eta besarkada bat ematea edo ez ematearen arteko erabakia hartzea... Eguneroko erabakia... Hori da: Izatea edo ez izatea. Ez da ezezaguna inorentzat diru gehiago edo ez hainbeste irabazteko hartzen ditugun erabakiak: Zein lerro-kolorerekin joatea..., lerro horretan norantz begira paratzea; zein gradutan paratu eta noren eskura lotuta... Hau edo bestea izatea edo ez izatearen arteko erabakia. Guraso izatea edo ez izatea; zure umeari zure bikote den beste guraso batzuekin erlazioa erraztea edo ez erraztea; txakurra, katua, arrainak edo ezer ez izateko erabakia hartzea... Eguneroko erabakiak... Izatea edo ez izatea.

Puntua eta kontrapuntua **Errutinara buelta**

Iraila

*Sanjoanek hasi zuten
aurtengo udara,
urteko arau danak
jaurtikiz sutara.
Ordutegi gabeko
egun eta gaba
baina egon bagaude
irailean jada,
errutinara nola
moldatuko zara?*

**UNAI
ANGULO
ALDEKOA**
Algorta

*Beharra, ikasketak...
bueltan datoz jada
Urtero bezalaxe
moldatuko gara
Erremedio gutxi
datoz ganbarara.
Alternatiba gabe
errazagoa da.
Berriro gurpilari
eragitera, ba!*

**MIKEL
ARRATE
ZELAIA**
Berango

Ana Zarauza Plentziako ingeleseko irakasle erretiratua

«Ez daukagu ilusioa galtzeko eskubiderik, baina beste munduko nahirik ere ez daukat»

Ana Zarauza urte askoan izan da Plentziako eskolako ingeleseko irakaslea; erretiroa hartuta, orain, lasai bizitzea du helburu.

TESTUA ETA ARGAZKIA: LAURA FONTALBA COLOMO ▶

Irakaskuntzan aritzeko aukeraz gain, eskola pertsona desberdinak ezagutzeko aukera eman zion Zarausari: ikasleak zein irakasleak; eta, aniztasun horri esker, bere burua zabaltzeko aukera ere izan zuen.

Era berean, berak eskolari gogoak, ilusioa eta bere baloreak transmititzen saiatu zen, hala nola bestekiko errespetua, berdintasuna eta feminismoa. «Nire ustez, ikaslea ez da bakarrik ingelesa ikasi behar duen norbait, askoz gehiago da. Zentzu horretan, esparru guztietan laguntzen saiatu naiz», azaldu du, zera gehituz: «Eta, noski, nire ikasgaiaren helburuak irakasten ere bai; ez bakarrik akademikoak, baita Britainia Handiko kulturari dagozkionak ere».

Urteotan, Zarausak ikasle-belaunaldi desberdinak ezagutzeko aukera izan du. Askotan, familia bereko belaunaldi desberdinetako ikasleak izan ditu; bere ikasleen guraso batzuei ere klasea eman baitzien. Horri esker, azkeneko urte hauetan, herrian bertan lan egitea esperientzia ederra izan dela aitortu du.

Orain, bere irakasle-etapa bukatu da, eta beste egoera berri batean dago: bizitzak egunerokoan jartzen dizkion erronkei aurre egiten. «Oso bizitza lasaia eramaten dut, eta denbora beste modu batean antolatzen dut. Ez dago presarik: lagunekin kafetxoa hartzeko, arrantzan ibiltzeko, kiroldegira joateko, musean jokatzeko... Zoriontsu bizi naiz», onartu du.

Bere irakasle-etapak betidanik izan nahi zuena izateko aukera eman zion, baina, orain, bere burua maitatzeko eta zaintzeko momentua da. Dioen bezala, horretarako, bere zaletasunekaz jarraituko du: lasai bizi, hori da bere erronka nagusia. «Ez daukat beste munduko nahirik, ilusioa bai, ilusioak badituz; ez daukagu ilusioa galtzeko eskubiderik, baina beste munduko nahirik ere ez daukat», dio. ◀

Uribe Kostako jaiak saltsan

Aurten, Uribe Kostako herritarrek oroitzapen ezin hobeak sortzeko aukera izan eta lortu dute, noski. Jaitsierak, kuadrillen arteko probak eta lehiaketak, txosnagunearen kudeaketa... Gazteak zein helduak jaietako leku guztietan parte hartu dute uda honetatik momentu ahaztezinak ateratzeko helburuagaz. Hamaika udalerri, hamaika festa eta hamaika aukera kontzertuetan ahotsa galtzeko. Hori bai dela uda on baten seinale!

TESTUA: LAURA FONTALBA • ARGAZKIAK: HODEI TORRES

Jai-giroz agurtuko dute uda Areetan

Getxoztarrek Mesedeetako festak irailaren azken aste-akabuan ospatuko dituzte, hilabeteari bukaera borobila emanez.

Udan jai ugari izan badira ere, getxoztarrek oraindino badaukate kaleak festaz betetzeko gura: Areetako Mesedeetako jaiak izango dira iraila ixten dutenak. Hiru egunez, adin guztientzako jolas erraldoiak, bingoa, lehiaketak, taillerak eta kontzertu ugari izango dituzte.

Barikuan, festa lunch-agaz hasiko da; baina arrastian, bizilagunak batuta, txupinazoa-gaz eta pregoiagaz egingo dute jaien benetako eztanda. Gauean, La Mara eta The Timpanos & Linea Continua taldeen kontzertuak izango dira, eta, aurreko urteetan bezala, *Remember Time* musika saioak jarriko dio azken nota lehenengo egunari.

Zapatuan, berriz, umeek eta gazteek egingo diote harrera egunari; bestak beste arrantzalehiaketa, zumba, puzgarriak eta Kartsak egongo dira goizean zehar. Jarraian, arrasti girotuaren ostean, Delincuencia Senil taldeak eta L.A. Black Night Fest diskofesta ikuskizunak jarriko diote musika gauari.

Domekan, janariaren txanda izango da: ohiko barraskilo-, tortilla- eta marmitako-lehiaketak izango dituzte bertan, baita txokolatada ere! Musika eta giro onagaz jaei agur esateko, Tequila Moonrise taldeagaz itxiko dute eguna. ◀

Egitaraia

Irailak 25, barikua

- 13:00** Lunch-a, Eskoletako Plazan.
- 17:30** GureGune gaztelekuaren ginkana, Eskoletako plazan.
- 19:00** Txupinazoa eta Pregoia, Eskoletako Plazan.
- 21:00** Bingo! «Bingo abestu duzue?», Eskoletako Plaza.
- 21:00** Kontzertua: La Mara, Laguntasun kalean.
- 22:00** Kontzertua: The Timpanos & Linea Continua, Eskoletako plazan.
- 00:00** *Remember Time*, Eskoletako Plaza.

Irailak 26, zapatua

- 11:00** Arrantza-lehiaketa: haur eta gazte mailak, Bizkaia Zubian.
- 11:00** Zumba solidarioa Zabalketaren alde, Eskoletako plazan
- 11:30** Puzgarriak eta Karts-ak, Bizkaia Zubia Plazan.
- 12:00** Sardina-jan herritarra, Eskoletako Plazan.
- 13:00** Herri-kirolen erakusketa, Eskoletako Plaza.
- 17:00** Ile-apainketa, eskumuturrekoak, txapak eta giltzataka tailerrak, Eskoletako Plazan.
- 17:00** Dantza Plaza, Berantzagi Dantza Taldearen eskutik, Eskoletako plazan.
- 17:00** Puzgarriak eta Karts-ak, Bizkaia Zubia Plazan.
- 18:00** Dantzaldia, Vivo la Danse Studioagaz, Laguntasun kalean.

- 18:30** Arrasti-girotua, Eskoletako Plaza.
- 20:30** Bingo! «Bingo entzun dut?», Eskoletako Plazan.
- 21:00** Kontzertua: Delincuencia Senil, Laguntasuna kalean.
- 22:30** L.A. Black Night Fest by Galcer, Eskoletako Plazan.

Irailak 27, domeka

- 08:00** Barraskilo-lehiaketaren izen-ematea, Laguntasuna kalean.
- 10:00** 12. Artisautza eta Gastronomía Azoka, Eskoletako Plazan.
- 11:00** Tortilla-lehiaketaren izen-ematea, Eskoletako plazan.
- 12:00** Magia, Eskoletako Plazan.
- 12:00** Fanfarrea Marching Band ibiltaria.
- 12:30** Paella herri-jana, Eskoletako Plazan.
- 13:00** Dantza erakusketa: *Vivo la Danse*, Eskoletako Plazan.
- 13:00** Barraskilo-kazolen aurkezpena, Laguntasuna kalean.
- 15:00** Marmitakoaren aurkezpena, Eskoletako plazan.
- 16:00** Zezen mekanikoa eta jolas erraldoiak, Eskoletako plazan
- 16:30** Txokolatada, Eskoletako plazan.
- 17:00** Marmitako eta tortilla sari-banaketa, Eskoletako plazan.
- 17:30** Kontzertua, Eskoletako Plazan.
- 18:00** Barraskilo-lehiaketaren sari-banaketa, Laguntasuna kalean.
- 18:00** Kontzertua: Tequila Moonrise, Laguntasun kalean.

Jendea
behar dut

Lana
behar dut

Euskarazko lanekin match egin!

www.beharsarea.eus

Getxo Beach Sprint Espainiako Txapelketa

Raspas arraun-taldeak bi zilar eskuratu ditu

Taldeak zilarrezko bi domina lortu zituen Torre viejako Los Naufragos hondartzan jokatuak Beach Sprint Espainiako Txapelketan.

Lehen domina Mario Lopezek eta Izaskun Etxanizek lortu zuten, PR3 biko mistoan. Final zuzenean bigarren geratu ziren, Sevillako Remeros y Piragüistas Veteranos taldeko Carlos Dorado eta Jara García-ren atzetik.

Bestalde, bigarren zilarra Eneko Van-Horenbekek eskuratu zuen, beteranoen gizonen skiffean. Rafael Ferrer malagarrik irabazi zuen proba, Van-Horenbeke bigarren izan zen, eta Manuel Perez hirugarrena.

Lorpen horregaz, beste behin, Raspasek maila handiko ibilbidea erakutsi du modalitate honetan. Esaterako, Maialen Mielgo taldeko arraunlaria nazioarteko selekzioa kidea da, eta, aurten, Espainiako Txapelketako izen aipagarrien artean zegoen. Raspaseko Esther Brizek, berriz, apirilean Espainiako selekzioarako Beach Sprint Opena irabazi zuen emakumezkoen absolutuan.

Txapelketak 192 ontzi, 235 kirolari eta 21 klub batu zituen, zortzi autonomia erkidego-

Mario Lopez eta Izaskun Etxaniz. RASPAS ARRAUN TALDEA

Txapelketak 192 ontzi, 235 kirolari eta 21 klub batu zituen, zortzi autonomia-erkidegotatik. Guztira, 19 Espainiako txapeldun-titulu egon ziren jokoan.

tatik. Guztira, 19 Espainiako txapeldun-titulu egon ziren jokoan. Modalitate honetan, arraunlariak hondartzan korrika hasten dira, ontzira igo, 500 metroko balizatutako ibilbidea egiten dute itsasoan, eta amaieran berriro hondartzara irten eta helmugaraino korrika egin behar dute.

Kanporaketak bi ontziren arteko buruz buruko lehen bidez jokatu dira. Gainera, modalitatea Los Angeles 2028ko Joko Olimpikoei estreinatuko da, eta horrek txapelketari interes berezia ematen dio. ◀

Gorliz 8. Herri Krosa

Gorlizko Herri Krosa bueltan dago!

Irailaren 27an, Gorlizko 8. Herri Krosa egingo dute; 10:30ean hasita, Gorlizko erdigunea, Ureazarantza eta hondartzako pasealekua zeharkatuko ditu. Izen-ematea zabalik egongo da abuztuaren 1etik aurrera Buscametas webgunean.

Herri Krosa adin guztientzako herritarrentzat zuzenduta dago. Lehenengoak, txupeteak eta benjaminak izango dira, 480 metroko distantziagaz. Ostean, alebinak, 920 metroakaz; infantilak, 1.400 metroakaz; eta, amaitzeko, gazteak, juniorrak, seniorrak eta beteranoak, 10.000 metroakaz.

Udalak adierazi duenez, izena ematen duenak kamiseta oroigarri bat ere jasoko du; eta

Dortsalak eta kamisetak irailaren 25ean, 17:00etatik 21:00etara, eta irailaren 26an, 10:00etatik 13:00etara, jaso ahal izango dira.

300 euroko balioa duen QLED telebista baten eta Goskoa elkarteak eskainitako 30 produktu-sorta baino gehiagoren zozketan ere parte hartuko du.

Dortsalak eta kamisetak irailaren 25ean, 17:00etatik 21:00etara, eta irailaren 26an, 10:00etatik 13:00etara, jaso ahal izango dira; edo lasterketa egunean bertan, 09:30etik 10:30era, irteera-gunean.

Udaletik herritar guztiak parte hartzera animatu dituzte; izan ere, runninga gustuko duen edonork parte hartu ahal izango du lasterketan, federatua izan ala ez. Gogoratu dutenez, lasterketa herrikoia da; beraz, guztiontzat pentsatuta dago. ◀

Berango Auzoak hobetzeko eskaintzak

Zerbitzu eta garraio gehiago eskatu dituzte Berangon

Santa Ana, Otxabene eta Axganen 1.216 biztanle dituzte guztira, eta horietako 128 bizilagunek parte hartu dute euren inguruan zer duten, zer falta zaien eta zer hobetu beharko litzatekeen aztertze prozesuan.

Bizilagunek argi dute auzoen izaera mantendu gura dutela. Lasaitasuna, segurtasuna eta mendia, Fadura eta berdeguneak gertu izatea dira gehien baloratzen dituzten ezaugarriak. Baina eguneroko bizitzari begira, merkataritza, aisialdi eta zerbitzu eskaintza eskasa dela uste dute, eta horrek «logela-auzo» baten sentazioa sortzen duela ohartarazi dute.

Proposamenen artean supermerkatuak eta elikadura-dendak, farmaziak, kafetegiak, tabernak, ile-apaindegiak, gimnasioak eta osasun-kontsultak ageri dira. Gainera, hutsik dauden merkataritza-lokalak aprobetxatzea proposatu dute, negozio txikiak erakartzeko alokairu merkeagoak edo ekintzailatzarako bestelako laguntzak eskainita.

Herritarrek mahai gainean jarritako beste eskaera nagusietako bat garraio publikoa hobetzea da. Berangoko erdigunera eta metrora joateko autobus bidezko lotura hobeak gura dituzte, baina baita ikastetxeetara, anbulatorioa eta Getxo, Algorta edo Sopela bezalako inguruko herrietara heltzeko ere.

Maiztasunak handitzea ez ezik, anezka zer-

Supermerkatuak eta elikadura-dendak, farmaziak, kafetegiak, tabernak, ile-apaindegiak, gimnasioak eta osasun-kontsultak; garraio-publikoa hobetzea eta elkargune gehiago eskatu dituzte.

bitzuak edo Berango barruan ibiliko litzatekeen mikrobus bat jartzea ere proposatu dute. Horregaz batera, oinezkoentzako eta bizikletentzako ibilbideak eta kaleetako argiztapena hobetzea eskatu dute. Helburua eguneroko joan-etorrietarako autoa hain beharrezkoa ez izatea da helburua.

Auzoko bizitza egiteko leku gehiago ere falta direla ondorioztatu dute. Parte hartu duten herritarren % 45 uste du gaur egun ez dagoela nahikoa elkargune. Kafetegiak, parkeak, kirol-instalazioak eta erabilera komunitarioko lokalak dira gehien aipatutako aukeretako batzuk.

Orain, hurrengo pausoa eskaera horiek proposamen zehatz bihurtzea izango da. Irailaren 24an, Santa Anako Kultur Etxean, auzoko bizitza diseinatzeko tailerra egingo dute zer neurri jar daitezkeen martxan ikusteko. ◀

Īñaki Bitxitegia

Montblanc, Longines eta TagHeuer agentzia ofiziala

Villamonte plaza 3
94 430 23 45

Algorta

Telletxe 1
94 460 27 41

irati

MODA GAZTEA ETA ARROPAK

bai euskarari

94 491 12 71
iratialgorta@gmail.com
Torrene, 2 48991 – ALGORTA

Instagram and Facebook icons.

Erandio Etxebizitza-eremu tentsionatua

Eremu tentsionatu izatea eskatu dute

Erandioko Udalak Eusko Jaur-laritzari eskatu dio udalerrira etxebizitza-eremu tentsionatu izendatzeko, alokairuen prezioaren gorakadari eutsi eta herritarrei etxebizitza eskuratzearrarako. Azken hamar urteetan, Erandioko etxebizitza kopurua %6,2 hazi da. Hala ere, datuek erakusten dute etxebizitza berriak ez direla nahikoak izan merkatuaren prezioa arintzeko. 2025eko lehen hiru hiruhilekoetan 359 etxebizitza salerosi ziren, eta metro koadroaren batez besteko prezioa 2.660 eurokoa izan zen.

Alokairuaren prezioa ere kezka iturri da. 2024aren amaieran, hileko batez besteko errenta 739 eurokoa zen, eta urte horretan sinatutako kontratu berrietan 762 eurora igo zen. Inguruko udalerrietako prezioak baino baxuagoak diren arren, Udalak merkatuan esku hartu eta etorkizuneko garestitzea

saihesteko unea iritsi dela uste du.

EH Bilduk gogorarazi duenez, 2024an Elkarrekin Podemosegaz batera prozedura hori abiatzea proposatu zuen, baina gobernu-taldeak ez zuela onartu. Horren ordez, alokairu publikoa sustatzeko, etxebizitza hutsak Bizigune programara bideratzeko eta presio handiena duten eremuak aztertzekeo neurriak onartu ziren. Koalizioaren ustez, ordea, neurri horiek ez dira nahikoak izan. Salatu du alokairuak familia askoren diru-sarreraren %70 baino gehiago irensten duela eta 1.000 lagunetik gora daudela Etxebiden etxebizitza baten zain.

Gainera, etxebizitza hutsak merkatura ateratzeko asmoz, hutsik dauden 300 etxebizitzari %50eko IBI-errekargua ezarriko die, jabeek jakinarazteko prozesua amaitu ondoren, etxebizitza huts gehiago alokairu-merkatura bideratu ahal izango direlakoan. ◀

Barrika Etxabizitza berriak

Barrikak beste urrats bat egin du Lepolan 145 etxebizitza eraikitzekeo

Barrikan etxebizitza berriak eraikitzekeo proiektuak aurrera egiten jarraitzen du. Udalak Lepolako garapeneren oinarritzko proiektua aurkeztu du, eta horri esker bizkortu egingo da etxebizitzak eraikitzekeo prozesua. Aurreikuspenen arabera, 145 etxebizitza egingo dituzte eremu horretan. Horietatik 45 udal etxebizitza tasatuak izango dira, herrian bizi gura duten gazteek eta familiek etxebizitza eskuratzeko aukera gehiago izan ditzaten. Proiektuak parkeak, berdeguneak, bidegorriak, oinezkoentzako bideak eta supermerkatu bat ere aurreikusten ditu. ◀

Urduliz Etxebizitza

Urduliz etxebizitza-eremu tentsionatu izendatu da ofizialki

Izendapenak aukera emango du Etxebizitza Eskubidearen aldeko Legeak halako eremuarentzako aurreikusten dituen neurriak Urdulizen aplikatzeko. Helburua da, indarrean dagoen araudiaren barruan, alokairuaren merkatuan esku hartzeko tresna gehiago izatea eta herritarrei etxebizitza eskuratzearrarako erraztea.

Erabakiak hiru urteko indarraldia izango du hasiera batean. Epe hori amaitutakoan, izendapena luzatzeko aukera egongo da, baldin eta Urduliz eremu tentsionatu izendatzea eragin duten baldintzek bere horretan jarraitzen badute. ◀

GetxoGasol

Urteko 365 egunetan gaude zabalik

- Garbiketa gunea
- Denda eta okindegia
- GnG tailerra
- Solaguren Jatetxea

☎ 944 301 500

📍 Getxo eta Berango artean

GetxoGason Euskararekin bat!

JUAN MARI

Harategia Urdaitegia

Baserriko haragia, produktu artisaua eta etxeko zerbitzua

Las Mercedes, 31. 48930 AREETA
94 464 41 25

Erandio Frontoi estalia**Astrabuduko herritarrek frontoi estalia eskatu dute**

Astrabuduko hainbat herritarrek frontoi estalia eraikitze eskatu diote Erandioko Udalari. Salatzaileek nabarmendu dutenez, 10.000 biztanle-tik gorako auzoa izan arren, Astrabuduak ez du frontoirik, eta Bizkaian horrelako azpiegiturarik ez duen tamaina horretako hirigune bakarra izan daitekeela diote.

Aldarrikapena ez da berria. Hainbat herri-ko eragileek ere eskatu izan dute frontoia aurretik, eta, sustatzaileen esanetan, auzoan espazio estali zabal bat izateko beharra gero eta zabalduago dago herritarren artean.

Horren aurrean, Erandioko Udalak Jose Andres Mendiguren plaza estaltzeko duen asmoa ez dute konponbide egokitzen jotzen. Herritar hauen ustez, estalkiak gaur egun plaza zabal eta irekia den espazioa baldintzatuko luke eta, gainera, ez luke bermatuko euria sartuko ez denik. Horren adibide gisa, Sestaon antzeko estalki bategaz gertatzen dena aipatu dute.

Herritarrek defendatu dutenez, frontoi estali batek kirol eskaintza handitzeaz gain, auzoko topagune izateko aukera ere emango luke. Herri-bazkariak, antzerkiak, dantza-erakustaldiak, kontzertuak, inauterietako ekitaldiak eta bestelako jarduerak egin ahal izango lirake bertan urte osoan zehar. ◀

Urduliz Posta zerbitzua**Correoseko langile faltaren ondorioak Urdulizera heldu dira**

COO sindikatuak salatu duenez, Urdulizek ez du egunero posta-zerbitzua jasotzen, Correosek langileen oporrak betetzeko kontratazioa murriztu izanaren ondorioz. Egoera bera dute Bizkaiko beste hiru udalerritan: Munitibarren, Aulestin eta Nabarnizen. Emandako datuen arabera, Correosek 25 kontratu inguru baino ez ditu aurreikusi Bizkaia osorako uda honetan. Horien bidez, gainera, posta-banaketan ez ezik, bulegoetan eta zentro logistikoetan sortutako hutsuneak ere bete behar dira. Kontratu erdiek baino gehiagok hilabeteko iraupena izango lukete. Gainera, oporretan dauden langileak behar bezala ordezkatu ezean lanean jarraitzen duten beharginek lan-karga handiagoa hartu behar dutela salatu dute. ◀

Sopela Hirietako zuhaitz falta**«Hemen zuhaitz bat falta da!» ekimena Sopelara helduko da**

«2025eko Estatu Mailako Temperatura-neurketa» proiektuaren jarraipena izango da eta hirietako zuhaitz-falta neurtzea izango du helburu.

Iaz egindako «2025eko Estatu Mailako Temperatura-neurketa» kanpaina 67 udalerritako bizilagun-taldeen kaleak hartu zituzten temperaturak neurtzeko eta hiriko bero-irla efektua aztertzeko. Horregaz nabarmendu zuten «infernuak» gainazal iragazgaitzak eta zuhaitzik gabeko plaza publiko hutsak zirela; «paradisua», zuhaitzez betetako gunek, landare-estaldura naturala dutenak, hala nola belarra edo lur biluzia eta «garbitokiak», tarteko gunek.

Komunitate-talde, auzo-elkarte, guraso eta irakasleen elkarte eta adinekoentzako zentro ugariaren parte-hartzeari esker, estatu oso-ko neurketak 43 udalerritan eta 24 probintzia-hiriburutan banatutako 150 gunetan arrakastaz egin ziren. Adierazi zutenenez, «emaitzek agerian utzi zuten batez besteko temperatura-aldea 1,5 °C-koa zela estatu mailan 'infernu' eta 'paradisu' gisa sailkatutako guneen artean».

Kanpaina horren arrakastaren

ostean, Auzo Elkarten Estatu-ko Konfederazioaren, Climate Alliance-ren, Greenpeace-ren eta Intermon Oxfam-en parte-hartzeakaz, ekintzarako deialdi berria egin dute: «Estatuko Ekomapeaketa – Hemen zuhaitz bat falta da» proiektua. Gaineratu dutenez, estatu mailako proiektua da eta hirietako zuhaitz-estaldura mapatzea du helburu.

UN-Habitat eta FAO erakundeek nabarmentzen dutenez, hirietako zuhaitzek temperaturak jaisten eta airearen kalitatea hobetzen ez ezik, biodibertsitatea sustatzen, ura xurgatuz uholdeak arintzen, zarata-mailak murrizten eta estresa zein odol-presioa gutxitzen ere laguntzen dute.

Mapatze-lana urriaren 3an eta 4an egingo dute; webgune espezifiko baten bidez telefono mugikorren kokapena partekatuz honako hauek identifikatuko dira: hutsik dauden zuhaitz-hobiak, parkeetako enbor-hondarrak edo zuhaitz hilak, eta itotako zuhaitz-hobiak. ◀

Getxo Areetako 24. komiki azoka

Getxo komikiaren hiriburu bihurtuko da hiru egunez

Urriaren 16tik 18ra, Getxoko Komiki Azokak Areetako Geltokia plaza eta Romo Kultur Etxea hartuko ditu beste urte batez.

Lehenengoan, merkataritza-gunea jarriko dute; bigarrenean, berriz, azokaren jardura gehienak egingo dituzte: egileak topaketak, hitzaldiak, aurkezpenak, tailerrak eta sinadura-txandak. Gainera, bi guneetarako sarrera doakoa izango da.

Aurtengo edizioak bi protagonista nagusi izango ditu. Miguelanxo Prado komikigilea eta Laureano Dominguez editore eta dibulgatzailea omenduko dituzte; bakoitzak komikiaren munduan egindako ibilbide eta ekarpenagatik.

Ez dira, ordea, Getxora etorriko diren izen ezagun bakarrak. Juan Diaz Canales, komikiaren Sari Nazionalaren irabazlea eta Juanjo Guarnidogaz, Blacksad sail arrakastatsuen sortzailea, izango dira gonbidatuetak bi. Beraiegaz batera izango dira ere *Contrapaso* lanaren egile Teresa Valero; fantasia, beldurra eta folklorea lantzen dituen eta Guillermo del Torogaz kolaboratu duen Tomas Hijo; Lorenzo Montatore; Clara eta Olivia Cabeze; Laurielle; Miguel Brieva eta Teresa Ferreiro.

Aurtengo kartela Nuria Tamarit ilustratzaile eta komikigile valentziarrak egin du. *Duerme pueblo*, *Dos monedas*, *Giganta* edo *Loba boreal* bezalako lanen egilea da Tama-

Getxoko Komiki Azoka bere 24. edizioko programazioa osatzen ari da oraindino.

24. edizioan Miguelanxo Prado eta Laureano Dominguez omenduko dituzte.

rit, eta fantasia, natura eta gizarte-sentsibiltatea uztartzen dituen lanagatik da ezaguna.

Getxoko Komiki Azoka bere 24. edizioko programazioa osatzen ari da oraindik. Dena den, datak eta lehen gonbidatuak baieztatuta daude. ◀

SOINU

musika eskola

Eusko Jaurilaritzak baimendua

• Algortan 1988tik •

Telletxe Kalea, 34, ALGORTA • 688 630 146 • soinu_me@yahoo.es

hiruka

JARRI HEMEN ZURE IRAGARKIA!

Zure enpresaren edo negozioaren urte osoko publizitate-kanpaina jaso gura baduzu ipini zaitez gugaz harremanetan:

688 812 368 • publi@hiruka.eus

Gorliz Eskolako berrikuntzak**Aeroterminia, jolasgune berria eta baratze didaktikoa**

Gorlizko Eskolak itxura berrituta hasi du aurtengo ikasturtea. Uda baliatuta, Gorlizko Udalak 320.000 euro baino gehiagoko inbertsioa egin du ikastetxea jasangarriago bihurtzeko eta ikasleentzako espazio berriak sortzeko. Obrek hiru ardatz nagusi izan dituzte.

Jarduketarik handiena berokuntza-sistema aldatzea izan da. Gaur egun erabiltzen den sistema ordezkatu, eta aeroterminia ezarri dute. Teknologia horrek kanpoko airearen energia aprobetxatzen du berokuntza eta ur beroa sortzeko, energia-kontsumoa eta emisio kutsagarriak murriztuz.

Patio estaliaren ondoan jolasgune berri bat sortu dute Lehen Hezkuntzako ikasleentzat. Espazioak hainbat gune ditu: oreka eta mugimendua lantzeko elementuak, atsedena hartzeko txokoa hamakakaz eta piknik-mahaia-kaz, eta aire zabalean jarduerak egiteko arbel bat, besteak beste.

Proiektuaren hirugarren berritasuna baratze didaktikoa da. Orain arte erabili gabe zegoen patioko eremu bat berreskuratu dute, eta bertan baratzea eta berotegia eraiki dituzte. Helburua ikasleek laboreak, elikadura eta ingurumenaren zaintza modu praktikoan lantzea da. ◀

Lemoiz Jolasgune estalia**Eskolaren ondoko jolasgunea estaltzeko bidea hasi du Udalak**

Lemoizko eskolaren ondoko jolasgunea urte osoan erabiltzeko moduko espazioa izateko lehen urratsa egin du Udalak. Asmoa Torreburuko zelaian estalki ireki bat jartzea da, jolasgunea eta inguruan egoteko erabiltzen diren eremuak eurtik zein eguzkitik babesteko.

Prozedurak aurrera egin aurretik, Xehetasun Azterlana 20 egunez jarriko dute jendaurrean. Denbora horretan, dokumentazioa aztertu eta alegazioak aurkeztu ahal izango dituzte interesa duten herritarrek. Espedientea udal-instalazioetan ere kontsultatu ahal izango da, aurretik hitzordua eskatuta. Epea amaitutakoan, jasotako alegazioak aztertu eta behin betiko onarpen-proposamena dago-kion Informazio Batzordera eramango dute. ◀

Leioa 25 urte lurpean**Leioako 1.500 altxor euren jabeengana itzuliko dira**

Mende laurden geroago, Udalak lurpetik atera ditu eta tupper guztiak sailkatu, kodifikatu eta katalogatu ditu, bakoitza bere jabearengana itzuli ahal izateko.

Duela 25 urte ume zirenek euren altxorrak berreskuratuko dituzte. LEIOAKO UDALA

Orain dela 25 urte, 1.500 tupper baino gehiago sei edukiontzi handitan sartu eta Etxebarrikoena kaleko lorategi batean lurperatu zituzten, Leioako Udalaren ondoan. Eta barruan? Objektu pertsonalak, argazkiak, jostailuak, mezuak eta orduko ume zein gazteentzat garrantzitsuak ziren bestelako oroitzenak daude gordeta.

Altxorrak bueltatzeko, topaketa berezia antolatu dute irailaren 19rako. 10:30ean Herritarren Oinezko Martxa abiatuko da Bidebarriko Bulebarretik, eta 11:15ak aldera Pinosolara iritsiko da. Bertan banatuko dituzte tupperrak.

2001eko ekimenean parte hartu zutenei, aldeztu aurretik izena eman eta gero, kode bat esleituko diete bere altxorra aurkitzeko. Pinosolon tupperra jasotzeko kode hori eta NANA aurkeztu beharko dituzte.

Irailaren 19an joaterik ez dutenek ere izango dute euren altxorra berreskuratze aukera. Beste

norbaiti eman diezaioke jasotzeko baimena edo, bestela, irailaren 23tik urriaren 30era Pinosoloko Baserriera joan ahal izango dira.

BELAUNALDI BERRIEN TXANDA.

Duela 25 urte ume zirenek euren altxorrak berreskuratuko dituzte, eta gaur egungo umeek berriak prestatuko dituzte. 2015 eta 2020 artean jaiotako Leioako gazteek tupper bana jaso ahal izango dute irailaren 23tik aurrera, etorkizunera bidali gura duten objektu, marrazki, mezu edo oroitzenak bat barruan gordetzeko.

Tupper berri horiek urriaren 31n lurperatuko dituzte, Leioaren 500. urteurrenaren ospakizunagaz batera. Asmoa da beste 25 urtez gordeta egotea. Horrela, 2001ean hasi zen jolasak belaunaldi berri bat izango du protagonista: batzuek haurtzaroan utzitakoa berreskuratuko dute aurren; beste batzuek, berriz, 2051n zabalduko duten altxorra prestatuko dute. ◀

Plentzia Dirulaguntzak

Euskara ikasteko epea zabalik dago

Irailaren 30era arte euskara ikasteko edo hobetzeko ikastaroetarako dirulaguntzak eskatu ahal izango dira Plentzian.

Laguntza horiek irakaskuntza arautu gabeko edo euskara hobetzeko ikastaroetara bideratuta daude, besteak beste, euskaltegietan egindako ikastaroak babesteko. Izan ere, Udalaren arabera, dirulaguntza horien bidez euskara ikasten ari diren herritarrei laguntza ekonomikoa eman gura diete, ikasketa-prozesua errazteko eta herrian euskararen erabilera indartzen jarraitzeko.

Adierazi duten moduan, nahi duenak irailaren 30era arte eskaera aurkezteko aukera izango du. Horretarako, Udalak argitaratutako ordenantza kontsulta daiteke; bertan laguntzak nola eskatu, zer baldintza

bete behar diren eta eskaerak izapidetzeko prozedura zein izango den jasotzen baita.

Plentziako udalak herritarrak aukera hori baliatzera animatu ditu, euskara ikasteko edo maila hobetzeko bidean laguntza izan dezaten. Dirulaguntza horiek Plentzian euskara sustatzeko eta herritarren hizkuntza-gaitasuna indartzeko neurrien barruan kokatzen dira. ◀

Leioa TAO zerbitzuaren ordutegia

TAO zerbitzua 00:00etara luzatuko dute Leioan

Irailaren 1etik aurrera, Pinueta, Lamiako eta Ibaiondo auzoetan zerbitzuaren ordutegia zabaldu egingo dute. Udalak gaineratu duenez, aldaketak ez du inolako kostu ekonomiko gehigarririk ekarriko TAO-txartelaren titularrentzat, egungo baldintzak mantenduko baitira.

Aldaketa horregaz, lanegunetan, 21:00etan amaitu beharrean, 00:00etan amaituko da aparkaleku arautuaren zerbitzuaren ordutegia. Udalak adierazi duenez, auzokideekaz egindako bileretan, aparkatzeko zailtasunak nabarmendu ziren, batez ere, arrastiko eta gaueko tartean; beraz, erabakia euren eskaerei erantzuteko asmogaz hartu dela azaldu du Udalak.

Ordutegiaren luzapen horregaz, Udalak aparkaleku arautuko plazak erabiltzeko orduan egoiliarren lehentasuna indartu nahi duela adierazi du; horrela, egunaren azken orduetan ere etxebizitzatik gertu aparkatzeko aukera erraztuz. ▶

Kuxkuxean hasteko prest?

LEHEN HEZKUNTZA BERRIA LEHEN ZIKLOA

IBAIZABAL
www.ibaizabal.com

Plentzia Eskolako familiak

Plentziako autobus-zerbitzu guztiak bueltan daude

Plentzia Eskolako familien aldarrikapenak entzun ostean, Bizkaiko Hezkuntza ordezkariak lau zerbitzuak mantenduko direla jakinarazi du.

Bizkaiko Hezkuntza ordezkariak lau zerbitzuak mantentzeko konpromisoa berretsi du, eta, une honetan, hori gauzatzeko beharrezko kudeaketak egiten ari direla azaldu dute eskolatik.

Ikasturtea hasi aurreko egunetan, Plentzia Eskolako familiek kezka agertu zuten ordura arteko lau autobus-zerbitzuetatik bi kentzeko erabakiaren aurrean. Izan ere, ikastetxea Txipion dago, jarduera eta mugikortasun handia biltzen duen eremu txiki batean: eskola eta institutua ez ezik, auzoko etxebizitzak, Metroa eta Bizkaibusen zerbitzuak ere inguru berean daude. Horren ondorioz, sarrera- eta irteera-orduetan pertsona eta ibilgailu ugari pilatzen dira bertan.

Familiek aldarrikatu zutenaren arabera, lau autobus-zerbitzuetatik bi kentzeak «kaos» handiagoa sortuko zuen auzoan. Txipiora sartzen eta handik ateratzen diren ibilgailuen kopurua nabarmen handituko zela ohartarazi zuten: auto gehiago, maniobra gehiago, joan-etorri gehiago, oinezko gehiago eta ume gehiago, dagoeneko oso pilatuta dagoen ingurune batean.

Horrez gain, familiek bazuten beste kezka bat ere: irailean obrak hasiko dira metro geltokiko inguruan, eta aurreikusita dago lan horiek ikasturte osoan zehar luzatzea, sarbideetako aldaketa ugari eta mugikortasun zailagoa eraginez. «Goizero ehunka ume eta gazte mugitu behar dira inguru horretan, eta gure ardura nagusia da hori ahalik eta modu seguruenean egitea. Horregatik uste dugu zerbitzu hauek kendu aurretik, ezinbestekoa dela erabaki horrek Txipioko mugikortasunean eta, batez ere, ikasleen segurtasunean izango dituen ondorioak serio aztertzea», aldarrikatu zuten.

Familiek adierazi zutenenez, apiriletik hona, «behin eta berriz» saiatu dira eskola-garraioakaz zer gertatuko den galdetzen, informazio argirik jaso barik. Horregatik, antolatzeko erabakia hartu zuten: hedabideakaz

Eskola-garraioko lau zerbitzuetatik bi kendu nahi dituztela salatu zuten. HODEI TORRES

«Goizero ehunka ume eta gazte mugitu behar dira inguru horretan, eta gure ardura nagusia da hori ahalik eta modu seguruenean egitea. Horregatik uste dugu zerbitzu hauek kendu aurretik, ezinbestekoa dela erabaki horrek Txipioko mugikortasunean eta, batez ere, ikasleen segurtasunean izango dituen ondorioak serio aztertzea»

ESKOLAKO FAMILIAK

harremanetan jarri ziren, irratietan eta egunkarietan agertu ziren eta egoera ezagutaraztea lortzeari esker, Bizkaiko Hezkuntza delegatuak, Iñaki Orbek, Plentziako alkateari zerbitzuak mantenduko zituztela hitz eman zion. Familiek konpromiso hori sinetsi zutela azaldu zuten, baina ikasturtea hasteko egun gutxi falta zirenean, Hezkuntza Delegazioaren aldetik oraindino baieztapen ofizial eta argirik jaso ez zutela salatu zuten.

Egoera dela eta, erabaki bat hartu aurretik euren aldarrikapenak argi utzi nahi izan zituzten, eta Plentziako eta Txipioko errealtatea kontuan hartzea eskatu zuten. Hala nola inguruko mugikortasuna, ikastetxeen kokapena, trafikoaren egoera eta, aurtengo kasuan, ikasturte osoan zehar egingo diren obrak, besteak beste.

Horrez gain, eskola-garraioko lau zerbitzuak mantentzea eta Hezkuntza Delegazioak familiei zein Udalari ikasturte hasierako egoera argi azaltzea galdegin zuten; eta, azkenean, euren aldarrikapenak entzun dituzte.

Orain, Plentzia Eskolak lau autobus-zerbitzuak mantentzeko erabakia aurrera doala baieztatu du. Hezkuntza ordezkariaren baiezkotza jaso dute, eta zerbitzua martxan jartzeko kudeaketak egiten ari dira. Beraz, familiek egindako aldarrikapen nagusiari erantzuna emango zaiola aurreikusten da. ◀

Uribe Kosta Mankomunitatea

«Izartxo» ipuina banatuko dute euskara indartzeko

Uribe Kostako Mankomunitateko Euskara Zerbitzuak haur-ipuina banatuko du eskualdeko jaiaberrien familien artean.

Ekimenak irakurzaletasuna sustatzea, euskararen transmisioa indartzea eta udal liburutegien erabilera bultzatzea du helburu. Leku guztietara heltzeko guragaz, haurrek etxean jasoko duten ipuina hainbat tokitan aurkitu ahal izango dute. Hain zuzen ere, eskualdeko haurtzaindegietan, liburutegietan eta ikastetxeetan ere «Izartxo» ipuinaren aleak utziko dira. Horren helburua irakurketaren inguruko sare bat sortzea da.

Ekimen horregaz batera, Gotzone Butronek, haur-ipuin honen sortzaileak, eta Aitziber Rayak, ipuinaren ilustrazio-lanak egin dituenak, udalerrietako kultur etxeetan tailerrak eta saio parte-hartzaileak ere eskainiko dituztela adierazi dute. Gaineratu dutenez, jarduera guzti horiek «Izartxo» ipuinaren istorioan oinarrituko dira, eta haurrek zein familiek sormena, irudimena eta irakurke-

«Izartxo» haur-ipuinaren azala.

«Izartxo» ipuinaren aleak eskualdeko haurtzaindegietan, liburutegietan eta ikastetxeetan ere utziko dituzte.

tarekiko zaletasuna landuko dituzte marrazketa-tailer baten bidez eta gurasoei zuzendutako irakurketa-tailer baten bidez.

Amaitzeko, azpimarratu dutenez, ekintza honegaz euskarazko haur-literatura familietara hurbildu gura dute, tokiko sorkuntza baliolan jartzeko eta euskararen erabilerarako esperientzia positiboak sortzeko. ◀

Uribe Kosta Mankomunitatea

Gizarte Zerbitzuen 2025eko memoria argitaratu dute

Uribe Kostako Zerbitzu Mankomunitateak Oinarritzko Gizarte Zerbitzuen 2025eko kudeaketa-memoria argitaratu du. Urtean zehar, Gizarte Larrialdietarako Laguntzetan 413.000 euro baino gehiago inbertitu dituzte eta 687 eskaera izapidetu dira. Gastu nagusiak etxebizitzari eta oinarritzko beharrei lotutakoak izan dira; azken horietan izan da igoerarik handiena, kontsumo-ondasun oinarritzkoenak eskuratzeko zailtasunak handitu direla islatuz. Energia elektrikoaren laguntza-eskaeretan, ordea, beheranzko joera mantendu da.

Mankomunitateak egoera zaugarrian dauden pertsonen beharrezanean erantzuteko arreta integralaren eta prebentzioaren aldeko apustua egiten dutela azpimarratu du.

Memoriak, gainera, indarkeria matxistaren kasuen gorakada nabarmendu du: 2020an 18 kasu erregistratu zituzten, eta 2025ean 32. Horren aurrean, Mankomunitateak aholkularitza soziojuridikoa, arreta psikosoziala eta gizarte- eta hezkuntza-interbentzioko zerbitzuak indartu ditu. Arduradunek azpimarratu dute gizarte-zerbitzuen lana laguntza ekonomikoetatik harago doala, eta egoera zaugarrian dauden pertsonen beharrezanean erantzuteko arreta integralaren eta prebentzioaren aldeko apustua egiten dutela. ◀

Inazio Gastaka USaPeko zuzentzailea

«Aldaketa teknologikoak markatu du benetako alde»

Aurtengo Unibertsitatera Sartzeko Probako Euskara eta Literatura II azterketak hautsak harrotu ditu. Emaizak, zuzenketa-irizpideak eta berrikuspenak eztabaidaren erdian egon dira azken hilabeteotan. Inazio Gastakak urteak daramatza Selektibitateko Euskara eta Gaztelania azterketak zuzentzen, baina gertatutakoa ez du euskararen arazo huts gisa ikusten. Gazteen hizkuntza-gaitasunaz, irakurtzeko ohiturez eta, batez ere, azken urteetako digitalizazioaz ere badago zer hausnartu.

TESTUAK: IZARO GARCIA • ARGAZKIA: HODEI TORRES ►

Ehunka azterketa, egun gutxi batzuk eta irizpide zehatzak mahai gainean. Duela hiru urte inguru hasi zen Gastaka Selektibitateko probak zuzentzen: Gaztelania eta Literatura II eta, Euskara eta Literatura II. Aurtengo ordea, zuzentzaileen lana inoiz baino gehiago egon da jomugan.

Euskara eta Literatura IIko emaitzek piztu zuten eztabaida ekainean. EHUK emandako datuen arabera, 1.700 berrikuspen-eskaera baino gehiago jaso zituen irakasgaiak, eta hasierako kalifikazioek zalantzak eta kexak eragin zituzten ikasle eta familien artean. Berrikuspenen ostean, batez besteko nota 0,13 puntu igo zen, eta Unibertsitateak ondoren egindako azterketak ondorioztatu zuen Euskara eta Literatura IIko emaitzak ez zirela be-reziak gainerako ikasgaiakaz alderatuta.

Gastakaren begietara, aurtengo gertatutakoa ezin da azaldu ikasleen mailak bat-batean behera egin duela esanda. «Ikasleen maila bera izan da aurtengo eta iaz; baina irizpideak aldatu direnez, aurtengo ikasleen notek behera egin dute». Haren esanetan, aurtengo Euskara azterketa zuzentzeko jarraibideak aurre-

«Ez da urte batetik bestera ikasleek okerrago egiten dutenik, baizik eta guk aplikatu behar ditugun irizpideak zorrotz egin direla».

Uste baino okerrago
«Ez da forma kontua bakarrik. Edukiaren aldetik ere hutsaltasuna nabaritzen da askotan»

ko urtekoak baino zorrotzagoak izan dira. «Ez da urte batetik bestera ikasleek okerrago egiten dutenik, baizik eta guk aplikatu behar ditugun irizpideak zorrotz egin direla».

Izan ere, zuzentzaile bakoitzak ezin du azterketa bere irizpidearen arabera kalifikatu. Azterketaren egunean jasotzen dituzte koordinatzaileek prestatutako jarraibideak, eta horien arabera zuzendu behar dituzte proba guztiak; hau da, akats ortografiko bakoitzeko 0,1 puntu kentzea ezartzen bada, puntu horiek kendu egin behar dira. «Arau batzuk jasotzen ditugu eta arau horiek aplikatu behar ditugu, besterik gabe».

Irizpideak argiak izan daitezke, baina horrek ez du lana arintzen. Deialdi arruntean ehun azterketa inguru egokitu izan zaizkio Gastakari; ezohikoan gutxiago izaten dira, baina aurtengo 80 edo ia 90 Euskara azterketa zuzendu ditu. Horiek guztiak banan-banan irakurri, ariketak baloratu eta kalifikazioa jarri behar ditu, gainera, egun gutxiaren buruan. Bere epaimahaian, azterketak aste erdian egin eta hurrengo astelehenerako prest izan behar dituzte normalean.

Erritmoa, beraz, bizia da. Azterketa bat amaitu eta hurrengoa dator, eta horrela dozenaka aldiz, epea bete arte. «Oso nekagarria da eta dena oso azkar egin behar izaten da». Aurtun, gainera, lan horri ohikoa ez den beste osagai bat gehitu zaio: behin notak kaleratuta, zuzentzaileek egindako lana bera ere foku azpian geratu da.

EUSKARA BAKARRIK AL DA ARAZOA? Eztabaidak euskararen inguruko kezka jarri du erdigunean, baina Gastakak antzeko hutsuneak ikusten ditu Gaztelaniako azterketetan ere. Ortografia da horietako bat. Euskaraz, berriz, ergatiboan, aditz laguntzaileetan eta oinarrizko egituretan aurkitzen ditu arazoak: «Ez da forma kontua bakarrik. Edukiaren aldetik ere hutsaltasuna nabaritzen da askotan».

Zergatik heltzen dira ikasle batzuk egoera horretan Batxilergoaren amaierara? Ez du erantzun borobilik eman gura. Unibertsitate-ikusten duenaz hitz egin du Gastakak; institutu barruan gertatzen dena, ordea, bertako irakasleek hobeto ezagutzen dutela dio. Baina azken urteetan bada begien aurrean nabarmen aldatu zaion zerbait; hots, ikasleek duten ikasteko modua.

Gastakak 32 urte ditu, eta bere ikasle gazteenekaz duen adin-aldea ez da handia. Hala ere, berak unibertsitatean ikasten zuenetik gaur egunera aldea nabaria da. Orduan apunteak eskuz hartzen zituzten eta gela birtualek apenas zuten presentziarik; gaur egun, materialaren zati handi bat pantaila baten bidez heltzen zaie ikasleei.

«Gaur egungo ikasle bati esaten badiozu ez duzula PowerPointik erabiltzen, harritu egiten da», dio barre artean. Horregatik, ez du hainbeste adinean ikusten arrakala: «Ez da hainbeste belaunaldi arteko aldea; aldaketa teknologikoa izan da benetan aldea markatu duen gakoa».

Sare sozialek ere badute zeresatekoa. Irakurtzeko ohiturak gutxitzen ari direla eta idazteko moduan ere aldaketak sumatzen dituela dio: «Ikasleek —eta, oro har, gero eta jende gehiagok— gero eta okerrago idazten dute eta gero eta irakurtzeko gogo gutxiago dute».

C1 TITULUA, BAINA EUSKARA SUSPENDITUTA. Aurtengo eztabaidan oihartzun handia izan dute C1 maila egiaztatuta izan arren Euskara eta Literatura II gaingitu ez duten ikasleen kasuek. Gastaka euskaltegiko irakaslea ere izan zen, eta bertatik ezagutzen du titulua lortzeko eskatzen den maila. Horregatik, zaila egiten zaio bi egoerak uztartzea: «Euskaltegietan eskatzen dugun maila oso zorrotza da; Selektibitatean baino askoz zorrotzagoa. Nik ez dut uste C1 maila lortu duen ikasle batek

Inazio Gastakak

«Gizarteak azterketa horiek ikusiko balitu, gure zuzenketekin, oharrekin eta notekin, eztabaida hau guztia bukatu egingo litzatekeela uste dut».

«Gero eta okerrago idazten dugu eta gero eta irakurtzeko gogo gutxiago dugu»

gero Selektibitatea suspenditzen duenik. Ez zait batere logikoa iruditzen».

Hala ere, ez du kasu zehatzen inguruko ondorioz atera gura azterketa aurrean izan gabe: «Agian egun txarra izan zuen. Eta ikusi beharko genuke berrikuspenean zer nota jarri zioten». Horrelako kasuetan zer gertatu den argiago ikusteko, zuzendutako azterketak publiko egitearen aldekoa da. Ikaslearen erantzunak ez ezik, zuzentzailearen oharra eta jarritako nota ere ikusi ahal izango lirateke horrela.

«Gizarteak azterketa horiek ikusiko balitu, gure zuzenketekin, oharrekin eta notekin, eztabaida hau guztia bukatu egingo litzatekeela uste dut». Haren ustez, horrela errazago ulertuko litzateke zergatik jaso duen azterketa batek nota jakin bat, eta eztabaida ez litzateke soilik kalifikazioaren inguruan geratuko.

«NON GERATZEN DA IRAKASLEAREN HITZA?». Polemikaren edukiaz ez ezik, eztabaidak hartu duen tonuaz ere badu zer esana. Berezik, zuzentzaileen lana zalantzan jartzeko moduz.

hiru urte inguru daramatza Unibertsitatera Sartzeko Probako azterketak zuzentzen. HODEI TORRES

Horretarako, beste irakasgai batzuen adibidea erabili du. Ikasle batek Kimikan edo Matematikan zero ateratzea errazago onartzen dela uste du, hizkuntza batean kalifikazio bera jasotzea baino. «Ikasle batek arazorik gabe onar dezake zero bat Kimikan ateratzea, baina Euskarari, zergatik ez?».

Datuak ere eztabaida hori testuinguruan jartzen dute. EHUK uztailan egindako azterketaren arabera, Euskara eta Literatura II in ikasleen % 6,2k izan zuten bi puntutik behe-rako nota; Fisikan, berriz, % 24,5ek. Zeroen proportzioa ere handiagoa izan zen Fisikan: % 3,2, Euskarako % 1,4aren aldean.

Gastakaren iritzi, Letretako eta Gizarte Zientzietako irakasgaiei subjektibotasun handiagoa egotzen zaie sarritan. Euskara eta Literatura IIko proban, ordea, zuzentzailearen iritzi pertsonalerako tartea oso txikia dela defendatu du; irizpideak «oso zorrotzak eta argiak» direla dio.

Eta hor dago zuzentzailearen lanaren kontraesanetako bat. Gastakaren berbetan, zu-

«Ikasle batzuen azterketak gaindiezinak dira. Ezin da gehiago egin»

«Gu unibertsitateko irakasleak gara. Ikasleak gurera heltzen direnerako, suposatzen da gauza batzuk argi izan behar dituztela»

zentzerakoan «robotak» balira bezala jokatu behar dute: irizpidea hartu, aplikatu eta dagokion puntuazioa eman. Baina, aldi berean, gogorarazi du azterketen atzean pertsonak daudela, bai mahaian eserita dagoen zuzentzailea, bai egun horretan etorkizun akademikoaren zati bat jokoan duen ikaslea.

Horrek ez du esan gura zuzentzaileek huts egin ezin dutenik. Nekea, interpretazio oker bat edo puntuazioa behar bezala ez aplikatzea tarteko, akatsak egon daitezke, eta horretarako dago berrikuspen-prozesua. Gastakaren esperientzia, hala ere, lehen eta bigarren zuzenketa arteko alde handiak ez dira ohikoak. «Normalean bat egiten dugu. Nik suspenditutako azterketa bat berrikuspen-gainditzea, adibidez, ez da gertatzen».

Horregatik, ahal duen neurrian ikaslearen alde egiten saiatzen dela dio. Hamarren gutxi batzuek ere eragina izan dezakete gero egin nahi dituen ikasketetan. «Nire joera beti da ikasleari mesede egitea, haren alde egitea eta ahal den nota onena jartzea». Baina irizpideek muga jartzen dute: «Ikasle batzuen azterketak gaindiezinak dira. Ezin da gehiago egin».

POLEMIKATIK HARAGO. Aurtengo eztabaida itzaliko da eta datorren urtean beste ikasle batzuk eseriko dira azterketaren aurrean. Gastakaren ustez, ordea, mahai gainean geratu diren galderak ez lirateke noten eztabaidagaz batera desagertu behar.

Unibertsitateko helduen direnerako ikasleek oinarritzko hizkuntza-gaitasun batzuk barneratuta izan beharko lituzketela defendatu du. «Gu unibertsitateko irakasleak gara. Ikasleak gurera heltzen direnerako, suposatzen da gauza batzuk argi izan behar dituztela». Eta epe laburrera ez da bereziki baikorra: «Nik panorama nahiko ilun ikusten dut».

Aurtengoak, gainera, arrastoa utzi du zuzentzaileen artean. Lana borondatezkoa da, eta Gastak dio hainbat lankidek zalantzan jarri dutela datorren urtean berriro parte hartzea. «Estres handia da, zure lana foku berezi baten azpian dagoela nabaritzen duzulako».

Hala ere, berriro dozenaka azterketa mahai gainean izatea tokatzen bazaio, badaki zeri heldu: «Irizpideak dira gure bermea, gure lana ondo egin dugula frogatzen dutenak».

Gainerako galderak ez dira hain erraz erantzuten. Ikasleen hizkuntza-gaitasuna zelan ari den aldatzen, sare sozialek eta digitalizazioak zer eragin duten edo hezkuntzak non jarri behar duen arreta ez dira azterketa bateko notakaz argitzen. Beharbada, aurtengo zalapartak horretarako ere balioko du, emaitzetatik harago begiratu eta gazteak zelan ari diren irakurtzen, idazten eta ikasten galdetzeko. ◀

Iraila-urria

Barrika

Irailak 11, barikua

Ludoteka: eskumuturrekoak eta lepokoak

18:00 | Liburutegian
5-12 urteko umeentzat.

Irailak 18, barikua

Ludoteka: puzzle txikia

18:00 | Liburutegian
5-12 urteko umeentzat.

Irailak 25, barikua

Inguru minguru: birziklapen eta ingurumen tailerra lore ehundak

17:00 | Udaletxe plazan
4 urtetik aurrerako umeentzat.

Irailak 30, eguaztena

Ipuinaren ordua: familiartean

18:00-20:00 | Liburutegian
4-7 urteko umeentzat.

Berango

Urriak 4, domeka

XVIII. Umeen Bizikleta Festa

Goizean | Erandioko Obieta plazatik Berangoko Moreaga parkera

Erandiotik aterako den bizikleta-ibilbideak Leioa zeharkatuko du, eta Berangon amaituko da festa handi batez.

Urriak 10, zapatua

XXXVIII. Berangoko Nazioarteko Milla

16:00etatik aurrera | Berangon

Eliteko atletak, herri-lasterkariak eta harrobiko kirolariak batuko dituen 38. edizioa.

Erandio

Irailak 13, domeka

V. Astrabuduako Herri Krosa

10:00 | Josu Murueta plazan

Umeentzako, familientzako eta kirol egokituko probak.

Irailak 20 eta 27, domekak

VI. Eureka Domeka!

Kultur ekitaldiak.

Irailak 26, zapatua

Erandio Magikoa

20:00 | Merkatu Zaharrean
Erandioko X. Magia Jaialdia.

Getxo

Irailaren 9tik 13ra

Getxo Folk 2026

Egitaraua hiruka.eus atarian.

Irailaren 17tik 20ra

DalecandELA jaialdia

Portu Zaharrean

Bosgarren edizioa izango da, eta 20 talde baino gehiago iragarri dituzte.

Irailak 20, domeka

Hitzaren dantza 2026

17:00 | Basarrate parkean eta San Nikolas plazan

Bertsoek, dantzek eta kantek bat egingo dute.

Irailaren 25etik 27ra

Areetako jaiak

Egitaraua osorik 12. orrialdean.

Irailak 27, domeka

Munduko Arrozak

10:00 | San Nikolas plazan

Urriaren 1etik 25era

Getxo Eszena 2026

Muxikebarrin

Getxoko Arte Eszenikoen 44. edizioa.

Urriaren 16tik 18ra

Getxoko Komiki Azoka

Areetako Geltokia plazan eta Itzubaltzeta/Romon

Urriaak 17, zapatua

Gau Beltza Gaztea

19:00etatik 02:00etara | Getxon

Aurten gazteek proposatutako kultur eta arte jarduerak osatuko dute egitaraua.

Gorliz

Irailak 13 eta 27, domekak

Ibilbide zirkularrak

09:00 | Ibarreta plazatik abiatuta

Izen-ematea turismo bulegoan eta 946 774 348/688 818 876 telefono-zenbakietara deituta.

Irailak 27, domeka

8. Herri Krosa

10:30 | Gorlizko erdigunea, Urezarantza eta hondartzako pasealekuan

Izen-ematea Buscametasen webgunean.

Leioa

Irailaren 10etik 13ra

Udondoko jaiak

Egitaraua osorik hiruka.eus atarian.

Irailaren 18tik 20ra

Artatzaganako jaiak

Egitaraua osorik hiruka.eus atarian.

Irailak 19, zapatua

Leioaren 500. urteurrena

19:00 | Lamiakoko metroaren ondoko aparkalekuan

Kontzertuak: Still Rising, Janus Lester eta La M.O.D.A.

Irailak 24, eguena

Leioa Modan

19:30 | Artatza Jauregian

Irailaren 25etik 29ra

Txopoetako jaiak

Egitaraua osorik hiruka.eus atarian.

Urriak 25, domeka

Kultura Kalean: Duo Niu

12:00 | Lamiakon Zirkoa.

Lemoiz

Irailak 17, eguena

Umeentzako zinema: Aupa

Etxebeste!

19:00 | Lemoizko Kultur Etxean

Urriak 10 eta 11, zapatua eta domeka

Andrakako San Frantzisko jaiak

Egitaraua hiruka.eus atarian.

Urriaren 16tik 18ra

Santo Tomas jaiak

Armintzan

Egitaraua hiruka.eus atarian.

Urriak 31, zapatua

Gau Beltza

19:30 | Armintzako frontoian

Disko festa DJ Isma Pereiragaz.

Plentzia

Irailak 18 eta 19, barikua eta zapatua

Artekale kaleko arte eszenikoen jaialdia

Plentziako kaleetan

Kaleko arte eszenikoen jaialdiaren 9. edizioa.

Sopela

Irailak 11 eta 12, barikua eta zapatua

Inkestas Rock jaialdia

Urgitxieta plazan

Conan, Black Magnet eta Neriva taldeak ekarriko ditu Sopelara.

Irailaren 18tik 20ra

Sopela Kosta Fest 2026

Sopelako jaialdi ikonikoak udari agur esango dio, natura, surfa eta kultura uztartuz.

Urduliz

Irailaren 4tik 13ra

Andra Mari jaiak

Egitaraua osorik hiruka.eus atarian

Irailak 19, zapatua

Herri Martxa

08:00 | Metroko plazan

09:00etan umeen izen-ematea izango da.

IRAILAK 20
Txorierri // 12:00 // Doan

DOUBLE BILL

Two Much Circus (Euskadi)

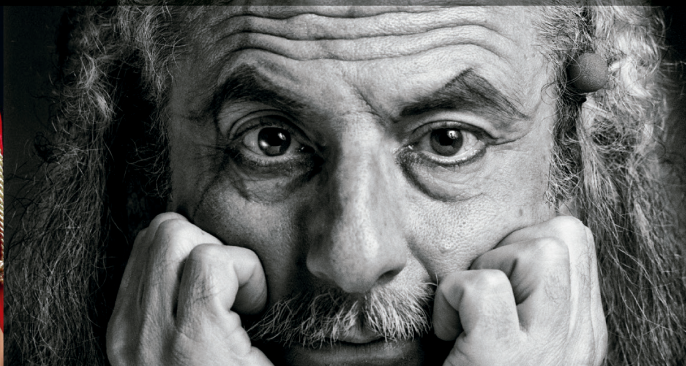
KULTURA KALEAN
2026

URRIAK 9
Auditorium // 20:30 // 10 €

EL LAZARILLO DE TORMES

El Brujo (Madrid)

URRIAK 10
Auditorium // 19:00 // 10 €

PROHIBIDO ECHARLE CACAHUETES AL MONO

Salva Reina (Andaluzia)

URRIAK 16
Auditorium // 20:30 // 10 €

SENSACIÓN TÉRMICA

K Producciones (Euskadi)

URRIAK 23
Auditorium // 20:30 // 10 €

NOR NAIZEN BANEKI

Artedrama/Axut! (Euskadi)

URRIAK 25
Lamiako // 12:00 // Doan

PANDORA

Duo Niu (Portugal)

Leioa
KULTURA

foru aldundia
diputación foral

SARE4
EUSKADIKO
ANTZOKI SAREA
RED VASCA
DE TEATROS

Igor Flores: «Egokitzen penak

2005etik, Pedagogia Terapeutikoko irakaslea eta hezkuntza-orientatzailea da. Plentziakoa da eta psikopedagogia ikasketak amaitu bezain pronto hasi zen hezkuntza berezian lanean.

LAURA FONTALBA COLOMO ►

Floresek ia 18 urte eman zituen itunpeko ikastetxe batean lanean, eta, ondoren, hezkuntza publikora egin zuen salto. Gaur egun, Lanbide Heziketan dabil orientatzaile moduan; eta, urte horietan zeozer ikasi badu, zera da: «Benetako inklusioa» norberarengandik hasten da, eta hori ikastetxeetan praktika onen bidez ikusarazi behar da. Hala ere, inklusioa kontzeptu berria ez dela nabarmendu du: LOE legeak hitza ekarri zuen, baina UNESCOk 1990ean ere aipatzen zuen jada. «Ez da moda bat», dio argi; bere ustez, arazoa beldurrean dago, ulertzen ez dugunak edo ukitzen ez gaituenak beldurra ematen duelako. «Oso erraza da Down sindromea duen pertsona bat ikustea; baina, adibidez, nahasmendu edo gaitasun batzuekin, Autismoaren Espektroko Nahastea (AEN), Arreta Gabeziaren eta Hiperaktibitatearen Nahastea (AGHN), dislexia batekin..., hasten dira aurreiritzi horiek, eta ez dugu sinesten benetan laguntza behar dutela. Nik uste dut hor dagoela gakoa: ikusten ez duguna ez dugula sinesten», dio.

Floresek azaltzen duenez, inklusioa «bakoi-tzaren barruan hasten da», borondaterik gabe ez dagoelako ezer egiterik. Bere ustez, askotan pentsatzen dugu baliabide falta edo formakuntza falta direla arazoak, baina aurreiritziak, nekeak eta, batez ere, borondatea dira:

«Pena bat da, baina urtero gertatzen zait familia batzuek gauza bera esaten didatela: ‘Ea zortea dugun irailan’. Ezin duzu ikasle horien etorkizuna edo hezkuntza zortearen esku utzi. Arriskutsua da hori, oso arriskutsua».

KOPURUA

Gutxi gorabehera, 25 ikasletik, bi edo hiruk behar-bereziak izango dituzte.

«Pena bat da, baina urtero gertatzen zait familia batzuek gauza bera esaten didatela: ‘Ea zortea dugun irailan’. Ezin duzu ikasle horien etorkizuna edo hezkuntza zortearen esku utzi. Arriskutsua da hori, oso arriskutsua».

Azpimarratu duenez, behar-bereziak dituzten ikasleak beti egongo dira; gutxi gorabehera, 25 ikasletik, bi edo hiruk beharrak izango dituzte. «Ez da bakarrik dislexia duen edo gaitasun handiko ikaslea; ikasle batzuen gurasoak bananduta daude, etxean baliabiderik ez dute, edo jateko arazoak dituzte, estresa, suizidio kasuak ere badaude... Egoera ikaragarria da, eta ez gaude prest inklusioari aurre egiteko. Ez gaude prest erantzuteko, eta ez dugu nahi», tamaldu du berak.

Konponbidea erraza ez bada ere, badago gurasoek eskatzen duten eta egin ahal den gauza bat: euren seme-alabei entzutea eta haiek ulertzea. «Ulertzen baduzu zure gelan Hezkuntza Behar Bereziak (HBB) edo Hezkuntza Premia Bereziak (HPB) dituzten ikasle horiek dituzula, seguraski klasea ematen duzun momentuan pizten zaizu hori zeure buruan: ‘Honi denbora gehiago emango diot, edo bestelako laguntza bat...’. Hori da lehenengo urratsa, guraso horiei entzutea eta ulertzea eskatzen dutena eskubide bat dela, ez pribilegio bat».

Floresen ustez, askotan, informazio falta da arazo larriena; familia batzuek ez dakitelako benetan zer egiten duten ikastetxean euren seme-alabekaz: Jarduera Plan Pertsonalizatuak (JPP-ak) betetzen dituzten edo ez, eta horiek benetan burutzen dituzten ala ez; izan ere, batzuetan, «betetzeagatik egiten dute, ikuskaritzatik edo Berritzegunetik eskatzen dutelako». Horregatik, gurasoak kontuan ez hartzea eta informazioa ez partekatzea ere

IKASTOLAK

ander deuna
IKASTOLA

Ongi etorri 2026-27 ikasturte berrira!

info@anderdeuna.eus | 94 676 02 66 | www.anderdeuna.eus

egitea ez da pribilegio bat»

Igor Flores, orientatzailea. LAURA FONTALBA COLOMO

arazoa da. Floresek gaineratu duenez, diagnostikoa garrantzitsua bada ere, oso anitza denez, batzuei gauza bat oso ondo datorkie eta beste batzuei ez; eta horrek argi uzten du familiekaz hitz egin behar dela beti.

Gainera, ezin dugu ahaztu diagnostikoez sortu daitekeen arazoa: batzuetan ez dela sakonagora joaten. «Normalean gertatzen da edonork esaten duela: 'Nik uste dut ikasle horrek zeozer daukala'; eta diagnostikoa heltzen denean: 'Banekien'. Bai, baina zuretzat lagungarria da diagnostiko hori? Hau da, irakasleok tratatu behar ditugunak sintomak dira. Adibidez, arreta-gabezia badauka, zer egin dezaket horrekin? Denbora gehiago emango diot, edo, adibidez, irudiak jarriko ditut testuak interpretatu ezin badi-

«Zenbat aldiz esaten dugu: 'ez izan mongoloa', 'atzeratua zara', 'autista moduan dago', 'ez izan down', etab. Umeek, entzuten dute, eta normaltzat hartzen dute. Gure errua da».

tu. Era berean, AEN badauka, diagnostikoa- rekin ahalik eta hoberen ulertuko duzu pertsona horren arazoa? Bai, baina zuk sintomak tratatu behar dituzu. Dislexiarekin berdin; deskodifikatu behar duzu. Diagnostikoak beharrezkoak dira –ezinbestekoak, batez ere, baliabideak emateko–, baina, gero, irakasle gisa, sintomak tratatu behar dira. Diagnostiko hori xehatu behar duzu: zailtasunak non dituen ikusi, zeintzuk diren, baita bere indarguneak ere. Eta horrekin hasi».

Gainera, tamaldu duenez, askotan arazoa gurasoek sortzen dute; umeak txikiagoak direnean normaltzat hartzen dute besteen behar-bereziak; beraz, aurreiritziak etxean entzuten edo ikusten dutena eskolara eramaten dutenean hasten dira; gurasoen hitzak haurretan islatzen direlako. Izan ere, dioenez, guraso batzuk eskolara heltzen dira esanez: «Beste ume horren azterketa errazagoa da», eta euren seme-alabek hori entzuten dutenean, errepikatzen dute. «Umeek normalean entzuten eta ikusten dutena egiten dute», gaineratu du, zera gehituz: «Zenbat aldiz esaten dugu: 'ez izan mongoloa', 'atzeratua zara', 'autista moduan dago', 'ez izan down', etab. Horrelako hizkuntza erabiltzen dugu, eta, haiek, umeek, entzuten dute, eta normaltzat hartzen dute. Gure errua da».

Urteak igarota, berak argi dauka: «Lehenengo, familiei ahotsa eta lekua ematea garrantzitsua da; haiek zer eskatzen duten eta zer aldarrikatzen duten entzun. Gero, formakuntza eta sentsibilizazioa. Irakasle guztien aurrean guraso batzuk jarri eta benetan zer eskatzen duten ikusi edo zer beldur dituzten ulertu. Egokitzen egitea ez da pribilegio bat; benetan dagokiena da».

IKASTOLAK

Bazatoz?

betikoikastola.eus
Artatza auzoa, 84
LEIOA

Digitalizazioa Ordenagailuak bai, baina ohikoa galdu barik

«Ezin dugu kontra egin; mundu digitala hor dago, eta adimen artifiziala ere bai»

Digitalizazioa eskoletara heldu da, eta, horregaz, ohiko arbela alde batera utzi dugu, arbela digitalari lekua egiteko; liburuen ordeztu, PDFak ditugu; eta irakasle zein ikasleak mundu berri batean sartzeko beharraren aurrean aurkitu dira.

Getxoko hainbat gurasoek ohartarazi duten moduan, hau hasiera baino ez da. «Nire semea orain hasi da Lehen Hezkuntzan. Aurtengo kaskoak eskatu dizkigute, eta zertarako diren galdetzean, matematiketan erabiliko dituztela esan digute», azaldu du ama batek. Etxetik gertu ere badu beste adibide bat: «Nire bizilagunaren alabak 12 urte ditu, eta ordenagailuan egiten ditu gauza guztiak. Ordenagailua erosi behar izan diote, eta horrekin lan egiten du».

Eskola publiko zein itunpekoetara, digitalizazioak aldaketa ugari ekarri ditu. Eskola publikoko irakasle batek azaldu duenez, gaurko mundu digitalaren eta ohiko baliabideen artean «oreka» bilatzea da. «Ezin dugu kontra egin; mundu digitala hor dago, eta adimen artifiziala ere bai». Horren aurrean, Internet erabiltzea bezain garrantzitsua da ondo erabiltzen irakastea: «Zelan erabili eta modu arduratsuan nola egin. Erabili egin behar da, baina ez edozein motatako erabilera egin».

Eta zer pentsatzen dute umeei horretaz? DBHn, ordenagailua eguneroko tresna bihurtu da, liburuak irakurtzeko, etxeko zein klaseko lanak egiteko edo aurkezpenak prestatzeko, besteak beste. «Tresna digitalek errazagoa da zalantza guztiak argitzea, baina ohiko apunteak hobeto kontzentratzen

Digitalizazioak aldaketa ugari ekarri ditu. SAN NIKOLAS IKASTOLA

«Irakurri behar dudanean, nahiago dut papereko liburu bat erabiltzea. Eta azalpenak ere hobeto ulertzen ditut irakasleak arbelean ematen dituenean, bideo baten bidez baino.»

naiz», azaldu du tokiko nerabe batek. Eta ez da bakararra. Galdetutakoen artean, behintzat, badago nahiko iritzi partekatua: papereko liburuak nahiago dituzte.

Beraz, zalantza ez da ordenagailua erabili bai ala ez, nola eta noiz erabili baizik. «Irakurri behar dudanean, nahiago dut papereko liburu bat erabiltzea. Eta azalpenak ere hobeto ulertzen ditut irakasleak arbelean ematen dituenean, bideo baten bidez baino», azaldu du beste ikasle batek. Kideetako batek ere antzeko zerbait dio: ordenagailuan dena eskura izatea eroso da, baina apunteak paperean «argiago» ikusten ditu. ◀

ERDI GUNEAN ZU

Eskatu bisita pertsonalizatua

SAN NIKOLAS
IKASTOLA

Ezagutu gure eraikin berria
Etorri gurean!

HAMILTON HIZKUNTZAK

Landa Doktorea 4 eta Sipiri 11, 48600 SOPELA • 663 628 828 • info@hamiltonidiomas.com

Nola ikasten du zure garunak?

1995etik, Hamilton Hizkuntzak hezkuntza-kalitatearen sinonimoa da Sopelan. Bertan bi zentro ditu eta Bilbon beste bat. Halere, uste baino askoz gehiago eskaintzen dute.

Hiru hamarkadako esperientzian, milaka ikasle eta familiagaz lan egin ostean, Hamilton Hizkuntzak-ek argi du ikasle bakoitzak bere ikasteko modua duela. Batzuek hobeto barneratzen dute informazioa ikusiz; beste batzuek, entzunez edo praktikan jarritz. Horregatik, HAMILTON metodoaren barruan beste urrats bat eman eta Ikasketaren Diagnostiko Pertsonalizatua sortu dute.

EZAGUTU ZURE IKASTEKO MODUA. 10-15 minutu inguruko test digital baten bidez, LH1etik Batxilergoko 2. mailara arteko ikasleen ikasketaren estilo nagusia identifikatzen dute: bisuala, entzumenezkoa edo kinestetikoa. Emaizagaz

Ikasle bakoitzaren hezkuntza-pozesua erabat pertsonalizatzen dute.

HIRUKAlagunek % 50eko deskontua izango dute diagnostikoan, **HIRUKA0726** kodea erabilita.

batera, ikasle bakoitzak txosten pertsonalizatua jasotzen du, hobeto ikasteko estrategia zehatzak, ikasketa-ingurunea antolatzeko gomendioak eta familientzako aholkuakaz. Helburua ez da ikasten ordu gehiago ematea, denbora hori hobeto aprobetxatzea eta bakoitzari egokien datorkion moduan ikasten laguntzea baizik.

GETXOKO UDAL EUSKALTEGIA 26/27

MATRIKULA EPEA:
Irailaren 2tik 23ra arte.
PLAZO DE MATRÍCULA:
Del 2 al 23 de septiembre.

ESKAITZA ETA ORDUTEGI ZABALA
Amplia oferta de cursos y niveles

MAILA GUZTIAK
Todos los niveles
A1-A2-B1-B2-C1-C2

EGUNEROKO ESKOLAK: 10 eskola-ordu astean
Clases diarias: 10 horas lectivas a la semana

MODULU TXIKIAK: 5 eskola ordu astean 2 egunetan edo ostiral arratsaldean
MÓDULOS REDUCIDOS: 5 horas lectivas, 2 días por semana o viernes tarde

IKASTARO TRINKOAK: 4 eskola ordu egunean
CURSOS INTENSIVOS: 4 horas lectivas diarias

JARDUN BIKOAK: Aurrez aurre, autoikaskuntza eta tutoretzak
SISTEMA MIXTO: Clases presenciales, autoaprendizaje y tutorías

MINTZA-PRAKTIKA: Aurrez aurre astean bitan
PRÁCTICA ORAL: Presenciales dos días a la semana
Niveles **B2-C1** mailak

AUTOIKASKUNTZA
AUTOAPRENDIZAJE

GETXOKO UDAL EUSKALTEGIA (RKE)
Santa Eugenia plaza, 1. 4. solairua (Getxo)
944 646 299 – euskaltegi@getxo.eus

www.getxo.eus/eu/euskaltegi
www.udaleuskaltegiak.eus/eu

GETXO KULTURA

Getxo
bizi ezazu

Arrakastaren beste aldeak

Gaitasun intelektual handiak abantailatzat hartu ohi dira, pertsona horiek dena errazago izango dutela pentsatuta. Hala ere, uste horren atzean mito ugari daude, eta errealtatea konplexuagoa da.

ARIANE ELLACURIA ►

Gaitasun intelektual handiak dituzten haur eta gazteek ez dituzte beti emaitza akademiko bikainak lortzen. Interes faltak, asperdurak edo perfekzionismoak estresa eta frustrazioa eragin ditzakete eta, testuinguru horretan, autoestimua berebiziko garrantzia hartzen du.

Txikitatik ohikoa da beren gaitasunei lotutako laudorioak jasotzea: «zein azkarra den», «zein argia den» edo «zein ondo egiten duen dena». Asmo oneko hitzak izan arren, norberaren balioa emaitzekin edo errendimenduari lotzea eragin dezakete. Horrela garatu daiteke menpeko autoestimua, norberaren balioa besteen iritziazen edo lortutako emaitzen arabera neurtzea. Horregatik, lehenengo zailtasunek kolpe handia eragin dezakete: batzuetan ez da porrota bera mingarriena, norberari buruz eraikitako irudia kolokan jartzea baizik.

Egoera hori ikasketetan, kirolean edo sare sozialetan ager daiteke, arrakasta eta besteen aitortza norberaren balioaren neurgailu bihurtzen direnean. Horren aurrean, autoestimua independentea lantzea da gakoa: norberaren burua emaitzetatik eta besteen iritzietatik harago baloratzea. Horrek arreta emaitzan bakarrik ja-

Arrakastaren presioa

Eliteko kirolaria zen ume batek hainbat lehiaketa irabazi zituen, baina inguruko itxaropenek presio handia eragiten zioten. «Hoberena izan behar naiz» pentsamendua zuen buruan, eta galtzen zuenean haserrea eta frustrazioa agertzen ziren. Kirola, bere pasioa izatetik, amesgaizto bihurtzen hasi zitzaion.

«Batzuetan, ez da porrota bera mingarriena, porrot horrek norberari buruz duen irudia kolokan jartzea baizik»

ARIANE ELLACURIA
PSIKOLOGO SANITARIOA

rri beharrean, egindako ahalegina, estresaren kudeaketa, jakin-mina edo erronkei aurre egiteko ausardia ere baloratzea dakar.

Horren aurrean, gero eta gehiago hitz egiten da autoestimua independentea lantzearen garrantzia: pertsona batek bere burua emaitzetatik edo besteen iritzietatik harago baloratzea. Horrek ez du esan nahi ahalegina edo lorpenak garrantzitsuak ez direnik, arreta prozesuan ere jartzea baizik: ikasteko egindako lanean, auto-kontrollean edo estresaren kudeaketan.

Etxean ere antzeko zerbaitekin egin daiteke. «Zein azkarra zaren» edo «zein ondo geratu zaizun» esan beharrean, prozesua baloratu daiteke: «gustatu zait nola saiatu zaren», «pazientzia izan duzu» edo «arazoa konpondu ezin zenuenean irtenbideak bilatu dituzu edo laguntza eskatu duzu». Gurasoen eta hezitzaileen jokabidea ere eredu da: haurrek ez dute soilik entzuten dutena ikasten, helduek akatsen eta kritiken aurrean nola jokatzaren duten erabarnatzen dute.

Autoestimua independentea eraikitzeko eta emozioak kudeatzeko estrategiak ikasi daitezke. Gaitasun intelektual handiak dituzten gazte askok, «Ferrari bat edukitzea bezalaxe», trebetasun handiak dituzte, baina hura nola «gidatu» ikasi behar dute. Esku-hartze egoki eta pertsonalizatuari ondo erantzuten diote, eta beren ahalegina, emozioak eta erronkak kudeatzeko estrategiak ikas ditzakete.

Azken batean, gaitasun intelektual handiak opari handia izan daitezke. Baina pertsona baten ongizatea ez da soilik bere gaitasunetan oinarritzen, bere buruarekiko eta munduarekiko harremanean baizik. Eta, agian, hori da gazteei transmititu diezaiekegun mezu garrantzitsuenetako bat: gure balioa garen horretan dago.

JOSE ANTONIO AGIRRE EUSKALTEGIA

2026-27
Matrikula zabalik

6-16 urte/años

Astelehen eta asteazkenetan
edo astearte eta ostegunetan.

Lunes y miércoles
o martes y jueves.
17:30-19:00

+16 urte/años

Maila guztiak
goizez eta arratsaldean.

Todos los niveles,
por la mañana y por la tarde

Iraileko
bulego ordutegia
Horario de oficina
en septiembre
9:30 - 13:30
16:30 - 19:30

HABER ditzu lagundua
HADE

94 460 66 71

idazkaritza@jagirre.eus

www.jagirre.eus

Euskara eroso ikasi eta bizitzeko

URIBE KOSTAKO AEK

EUSKARA ESKOLAK

Ikastaro trinkoak

Ordutegi zabalak. A1-A2-B1-B2-C1-C2

Online-ikastaroak, barnetegiak

Eskaintza bereziak / AISA, dendariak, guraso taldeak,...

MATRIKULA ZABALIK IRAILA OSOAN

IZEN EMATEA:

Leioa · 944 64 60 63 · 688 75 82 03 · lamia@aek.eus

Getxo · 944 30 47 34 · 688 74 67 76 · lauaxeta@aek.eus

Plentzia · 946 77 36 07 · 607 61 83 97 · jentilbaso@aek.eus

Gorliz · 946 77 36 46 · 607 61 83 97 · jentilbaso@aek.eus

Urduliz · 946 77 36 46 · 607 61 83 97 · jentilbaso@aek.eus

www.aek.eus

[@uribekostakoaek](https://twitter.com/uribekostakoaek)

DIRULAGUNTZAK

HABE eta Udal guztietan

Uribe Kosta neurtzen: gizalanak

Bertoko toponimian gordeta inguruko lur-erabilera eta paisaiaren kudeaketari buruzko testigantzak aurki ditzakegu; hots, lehengo bizimodua eta paisaia deskribatzen duten leku-izenak. Horietako batzuek soloen neurria jasotzen dute: gizalanak.

IÑAKI LARRETXI GALLASTEGI • LUKA MELENDEZ ARTEAGA ►

Orain dela ez askora arte, Uribe Kostan zaila litzateke erabilerarik gabeko lursailak topatzea: lantzarrik, sega-belardiak, baratzeak, fruta-arbolen landaketak, egurrerako baso eta abaroak, bolu eta errotak, gari- eta beste zekale-soloak, mahastiak, harrobiak... Erabilera horiek guztiek baserri-munduko paisaiaren funtsa sortzen eta mantentzen zuten; horrenbestez, leku-izenek (hots, toponimoek) praktika horien testigantzak gorde dituzte (Aresti,

Gizalana (giselan):

«Gizaki batek egun bakarrean landu dezakeen lur azalera, leku-izen batzuen partikula moduan ere erabilia».

Ametzaga, Karobiazpi, Kanteraburu, Bolue, Gaztañaga, Sarrikobaso, Urresti...). Izenen artean, paisaiaren kudeaketa tradizionalari buruzko pistak ematen dituen bat agertu ohi da herriz-herriz: gizalana edo *giselana*. Izan ere, toponimo horrek lursail jakin bat lantzeko zenbat gizakiren lana behar zen iradokitzen zuen; zehazki, pertsona batek egun batean egin dezakeen lana definitzen duen unitatea baita.

Beraz, gure mikrotoponimian (hau da, eskala txikerreko leku-izenetan) soloak neur-

Uribe Kostako paisaiaren unitate ezberdinek baserriari lotutako kultur-paisaiaren funtsa sortzen dute: sega-belardiak, abaroak, baratzeak, harresiak...

Baserri-paisaia ardazten duten unitate eta erabilera ezberdinak.

tzeko unitate tradizionalaren arrastoak aurkitu ditzakegu oraindik ere. Adibidez, Barrikan *Amaikagizalan* topa dezakegu, eta Erandion *Bederatzigizalan*; horrenbestez lehenengoa bigarrena baino handiagoa izatea espero zitekeen, hurrenez hurren. Gainera, jatorrizko dokumentazioari erreparatuz, aipuetan bertoko euskalkiaren pistak aurki ditzakegu ere. Horrela, Getxon hurrengoak daude jasota: *Oguetabi-guiselena* 1870-an, *Amairu-guiselena* 1870-an eta *Sorciguiselana* 1857-an. Bestetik,

«Gure mikrotoponimian soloak neurtzeko unitate tradizionalaren arrastoak aurki ditzakegu: Amaikagizalan, Oguetabi-guiselena...»

Erandion jarraian doazenak: *Guiselandi* 1808-an, *Amarguiselana* 1866-an, *Bederaciguiselana* 1869-an, *Bosguiselana* 1863-an, *Yruguiselana* 1808-an, *Lauguiselana* 1808-an, *Seigixelan(e)* eta *Sazpi guizón* lana 1911-an.

Antzeman daitekeenez, paisaia eta bertoko euskera errotik hibridatuta daude. Hori dela eta, bata besteari buruzko informazioa ematen du sarritan, eta horrenbestez, elkarrekin ez bada zaila da inguratzen gaituen espazioa ondo ulertzea. ◀

Plentzia eta Gortiz arteko lursailen banaketa 1890. urtean.

Enara Bilbao eta Irati Corrales Goiherri Sokatira Taldekoak

«Sokatira Goiherriko DNAREN parte da»

Enara Bilbao Zarraga eta Irati Corrales Perez Goiherriko emakumeen sokatira taldeko kideak dira; Laukizen 500 kiloko mailako Euskal Herriko txapela irabazi ostean, munduko txapelketari begira daude.

LAURA FONTALBA COLOMO ►

Gaur egun, Goiherri Sokatira Taldea 24 emakumek eta 18 gizonek osatzen dute; eta, azken urteetan, nesken parte-hartzea nabarmen hazi da. Enara Bilbao Zarragak eta Irati Corrales Perezek azaldu dutenez, horrek pisu-kategoria ezberdinetan talde lehiakorrak osatzeko aukera eman die. «Adierazgarria da historian zehar gizonak nagusi izan diren kirol honetan, orain neskak gehiago izatea», nabarmendu dute.

Diotenez, hazkunde horrek taldeari dimentsio berria eman dio. Emakume gehiago izateak ez du soilik lehiatzeko aukera gehiago ekarri; taldearen egunerokoan ere eragin du, entrenamenduetan, giroan eta konfiantzan. Neskek azaldu dutenez, sokatiran inor ez da bakarrik nabarmentzen, eta emaitzak talde osoaren lanaren ondorio izaten dira. Horregatik, neska berrien etorrerak ilusioa eta indarra ekarri dizkio Goiherri, baina baita arduraz lan egiteko beharra ere, talde sendoa osatzeko.

Enararen kasuan, sokatira etxetik dator: «Sokatira Goiherriko DNAREN parte da». Bere amak, aitak, osabak eta ahizpak kirolagaz lotura izan dute, eta txikitatik tiradak zein munduko txapelketak bizi izan ditu. Iratiren bidea, berriz, bestelakoa izan zen: «Nire pintxopote baten ondorioa izan zen», dio umorez. Gimnasia erritmikoa utzita, talde-kirol baten bila zebilen, eta Enara eta Bidane lehengusinak sokatiran zebiltzala gogoratu, lehen entrenamendura joan zen; «eta gaur arte».

Denboraldi honetan, emakumezkoen taldearen ibilbidea «oso progresiboa eta egokia» izan dela diote. Neska berri asko batu dira, eta horrek taldeari «kriston giroa» eta freskotasuna ekarri dizkio.

Goiherri Emakumeen Sokatira Taldea txapelketa egunean. GOIHERRI SOKATIRA TALDEA

Indarra edo teknika?

Kanpotik indarra dirudien arren, sokatira «oso kirol teknikoa» dela azpimarratu dute. Hanketako indarra, gorputzaren jarrera, presioaren kontrola eta koordinazioa ezinbestekoak dira. «Taldeak bloke bakar baten moduan funtzionatu behar du», azaldu dute.

Hala ere, maila ezberdinetako tiralariak batzea erronka handia izan dela azaldu dute: konpromisoa, entrenamenduak eta taldearen sendotzea izan dira gakoak, eta lan horren emaitza Laukizen heldu zen, 500 kiloko mailako Euskal Herriko txapela irabazita.

Gogoratu dutenez, finala tentsio handikoa izan zen, azken tiradara berdinduta heldu baitziren. Lehen aldean erabakigarritzat jo dute: «Taldea eroso sentitu zen, tirada une oro kontrolpean izan genuen eta indartsu egon ginen». Bigarren aldean ere aurkariak gogor eutsi zieten, baina Goiherri ez zuen pauso bakar bat ere galdu, harik eta epaileen txistuek eta harmailako zaratak txapeldun zirela baieztatu zuten arte.

Kanpotik indarra dirudien arren, sokatira «oso kirol teknikoa» dela azpimarratu dute. Hanketako indarra, gorputzaren jarrera, presioaren kontrola eta koordinazioa ezinbestekoak dira. «Taldeak bloke bakar baten moduan funtzionatu behar du», azaldu dute. Orain, begirada Hego Afrikan dute: hurrengo erronka irailean Mossel Boy-en jokatu den munduko txapelketan Euskal Herria ordezkatzeko izango dute. ◀

2026 IRAILAK 18-20 SEPTIEMBRE

SOPELA KOSTA FEST

www.sopelakostafest.eus

UDALETXEKO PLAZAN
ETA HONDARTZETAN

**EHSF SURF TXAPELKETAK - KAYAK SURF & WAVESKI - FLYSCH - PARKOUR
BISITA GIDATUAK - KOMETA TAILERRA - KALE ANTZERKIA - HIRI KIROLAK
SLACKLINE - ITSAS KANTAK - IKASTAROAK ETA TAILERRAK - NATUR GAUA
TAI TXI SESSIONS - ARGAZKIGINTZA ERAKUSKETA ETA LEHIAKETA
ITSAS ZABORREN BILKETA - KANTU JIRA - KALISTENIA - GINKANAK
ETA ASKOZ GEHIAGO!**

Leioa Gure Ohiturak dantza taldeko 50. urteurrena

«Jendeari erakutsi behar diogu beraiek ere honen parte direla»

IZARO GARCIA VELASCO ▶

Mende erdia bete du Gure Ohiturak dantza taldeak. 1976an eman zituen lehen pausoak, 1962an sortutako txistulari taldearen bide-tik, eta ordutik belaunaldiz belaunaldi aritu da euskal dantzak eta ohiturak bizirik mantentzen. 50 urteko ibilbidea ospatzeko, irailaren 26an hainbat belaunaldi elkartzeko dituzte herrian.

1976a aldaketa garaia izan zen. Franco hil berria zen, eta urte luzez isilarazitako euskal kultura kalean bere lekua berreskuratzeko bidea egiten ari zen. Testuinguru hartan eman zuen Gure Ohiturak ordura arteko ibilbidea betiko aldatuko zuen pausoa; hau da, 1962an sortutako txistulari taldeari dantza taldea gehitu zioten.

«Aldarrikapen txiki bat izan zen, oihu bat eta aurrerapauso bat: hau gara gu eta hauek dira gure ohiturak», gogoratu dute taldeko kideek. Izan ere, euskal kultura askatasunez kaleratzea ez zen beti erraza izan: «Emanaldiren bat egin eta korrika alde egin behar izan genuen, egiten ari ginena gustuko ez zuen jendea zegoelako».

Mende erdia igaro da ordutik, eta Gure Ohiturak ere Leioagaz zein gizarteagaz batera aldatu da. Hasierako urteetan, dantzariak Mesedetako ikastetxean egiten zituzten entseguak; gerora, espazio hori utzi behar izan zuten, eta urteotan hainbat lekutatik igaro dira. Baina entsegu-lekuak ez dira aldatu diren bakarrak; hots, dantza bizitzeko eta taldeagaz harremantzeko moduak ere bestelakoak dira gaur egun.

Taldeko kideen arabera, garai batean dantzarekiko konpromisoa handiagoa zen, neurri batean gaur egun ume eta gazteek dituzten aukera zein eskolaz kanpoko jarduerak ugariak ez zeudelako. Horregatik, urteak betetzeaz gain, belaunaldi berriei lekukoa ematea ere bada erronka: «Badirudi herrian beti egongo dela dantza talde bat, baina horretarako jendea behar da. Dantzariak, txistulariak eta pertsonarik gabe ezinezkoa da honek aurrera gitea».

Baina transmisioa ez dute dantza taldearen barrura mugatu gura. Haien ustez, dantzak oholatzatik jaitsi eta berriro ere herri-tarren artean hartu behar du lekua. Garai bateko kaleetako jota lehiaketa informalak

Leioako dantza taldeak irailaren 26an ospatuko du bere 50. urteurrena. GURE OHITURAK

Arimen Gaua

Dantza oholatzatik harago eramateko ahalegin horren adibideetako bat da Arimen Gaur. Azken urteotan, dantza taldeak hitzordu horretarako ikuskizun berezia prestatu du Leioan, euskal kultura eta tradizioak herriarregana hurbiltzeko asmoz.

«Dantzaren eta musikaren bidez, gure historiaren eta ohituren parte diren elementuak berreskuratu eta belaunaldi berriei transmititzeko beste modu bat da»; kanpotik etorritako ospakizunen aurrean, bertakoa ezagutu, balioan jarri eta bizirik mantentzeko ahalegina.

dituzte gogoan; izan ere, edonork parte har zezakeen, adina, janzkera edo dantza-maila edozein izanda ere. Dantza ikusteko zerbait ez ezik, egiteko eta partekatze zerbait ere badela aldarrikatu dute: «Jendeari erakutsi behar diogu beraiek ere honen parte direla, edo izan daitezkeela».

Horretan dihardute gaur egun ere. Dantza plazak eta herriko ekitaldiak antolatzen zein horietan parte hartzen dute, beste talde batzuek elkarlanean aritzen dira eta Euskal Herritik kanpoko taldeek ere dantza-trukeak egiten dituzte. Besteak beste, Carteseko talde batek eta Galiziako Agrocovo taldeagaz partekatu dituzte dantzak, plazak eta esperientziak.

Orain, baina, atzera begiratu eta egindako bidea ospatzeko garaia da. Irailaren 26an, Gure Ohiturak 50 urteko ibilbidea ospatuko du Leioan. Egitarauaren xehetasun guztiak oraindik ez dituzte argitu, baina helburua garbi dute: urteotan taldearen parte izan diren belaunaldiak berriro elkartzea.

Duela 50 urte aldarrikapen txiki eta aurrerapauso gisa hasi zen hark bizirik jarraitzen du. Irailaren 26an, iragana eta oraina plaza berean elkartuko dira, eta Gure Ohiturak ondoen dakien moduan ospatuko du mende erdia: dantzan. ◀

Birus gehienak ez dira kaltegarriak

Birus hitza latinetik dator eta substantzia kaltegarri edo pozoitsua esan nahi du. Gripea, beherakoa edo covid-19a eragiten dizkiguten birusak dira ezagunenak. Ondorioz, ospe txarra dute, baina gehienak kaltegabeak dira eta onura ere egin diezagukete.

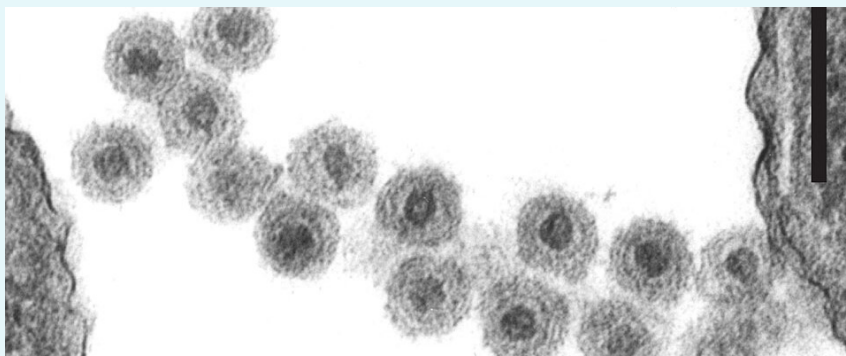
EGILEA: MIREN BASARAS IBARZABAL ►

Historian zehar, birusek sortutako gaitasun hainbat aipamen daude. Adibidez, Rumaren hilarriaren erliebean, Egiptoko XVIII. dinastiakoa, K. a. 1400 ingurukoa, hanka baten paralisia agertzen da, polio-infekzio baten ondorioz; edo Amerikako konkistan elgorriak edo baztangak infektatutako pertsonen irudiak. Hala ere, birusak ez ziren entitate biologikotzat hartzen hasi XIX. mendearen amaierara arte.

Gaur ezinezkoa da gizakiarentzat kaltegarriak –patogenoak– diren mikroorganismo espezie guztiak ezagutzea. Munduan dauden % 1 baino gutxiago direla uste da, birusak, bakterioak, onddoak edo parasitoak barne.

Birusak edozein lekutan egon daitezke, baina badute berezitasun bat: ez dira zelula biziak. Horrenbestez, ezin dira beren kabuz ugaltu eta birus berriak sortu. Beti behar dute zelula baten barrura sartzea, bertan ugaltu eta milaka birus berri sortzeko.

Zorionez, inguruan ditugun birusetatik oso gutxi dira benetako mehatxua guretzat eta asko onuragarriak dira gizakiarentzat zein ingurumenarentzat. Esaterako, erretrovirusak –RNA duten birusak– giza immunoeskasiaren birusaren (GIB) familia berekoak badira ere, ez dira kaltegarriak. Are gehiago, giza plazentaren garapenean laguntzen dute funtsezko proteinak sortzen edo geneak osatzen laguntzen dute.

Bakteriofagoak bakterio bat infektatzen. ARGAZKIA: M.M. PORANEN AND S. MÄNTYNE – CC BY-SA 4.0 LIZENTZIAPEAN. © WIKIMEDIA COMMONS

Bakteriofago asko ere onuragarriak dira eta, esaterako, elikagaien industrian erabiltzen dira frutak edo barazkiak kontserbatzeko.

Bakteriofago asko –bakterioak infektatu eta deuseztatzen dituzten birusak– ere onuragarriak dira, eta elikagaien industrian erabiltzen dira salmonellaren kolonizazioa eta transmisioa prebenitzeko etxeko hegaztietan, baita frutak edo barazkiak kontserbatzeko ere.

Mikobirusak –onddoetan egoten direnak– ere lagungarriak izaten dira. Adibidez, *Cryptonectria hypovirus 1* birusak gaztainondoaren txankro gaixotasuna sortzen duen onddoaren birulentzia murrizten du. Beraz, ezin ditugu birus denak etsaitzat hartu, gehienak ez baitira kaltegarriak. ◀

Zientzia Kaiera blogean jatorriz argitaratutako **Birus guztiak dira kaltegarriak?** artikulua erabiltzeko.

Eskaneatu QR kodea bertsio osoa irakurtzeko.

KIMU KUKUKA

BA AL DAGO INOR ZURE HORTZEN ARTEAN BIZITZEN?

HORTZAK GARBITU LOTARA JOAN AURRETICI!

ZE NAGIA, PASO...

AI!

TXIKITATIK ERAKUSTEN DIGUTE HORTZAK GARBITZEAREN GARRANTZIA.

DENOK DAKIZKIGU OHITURA HORI EZ JARRAITZEAREN ONDORIOAK: TXANTXARRAK!

TXANTXARRA HORTZETAKO EHUN GOGORREN, ESMALTEAREN ETA DENTINAREN, SUNTSIPEN LOKALIZATUA DA.

1 AHOKO BAKTERIOEK ZURE HORTZEN ARTEAN GERATZEN DIREN JANARI-HONDARRAK HARTZEN DITUZTE...

2 ...ETA ESMALTEA ETA DENTINA ERASOTZEN DITUZTEN AZIDOAK SORTZEN DITUZTE, HORTZETAN PITZADURAK ETA ZULOAK SORTUZ.

3 TXANTXARRA HORTZ BARRURA IRISTEN BADA, GAL EGIN DEZAKEGU!

BAINA BADU SENDABIDERIK? ESADAZU BAIETZI!

EZAGUTU TXANTXARREI ETA HAIEN TRATAMENDUARI BURUZKO INFORMAZIO GEHIAGO ZIENTZIA KAIERA BLOGEAN.

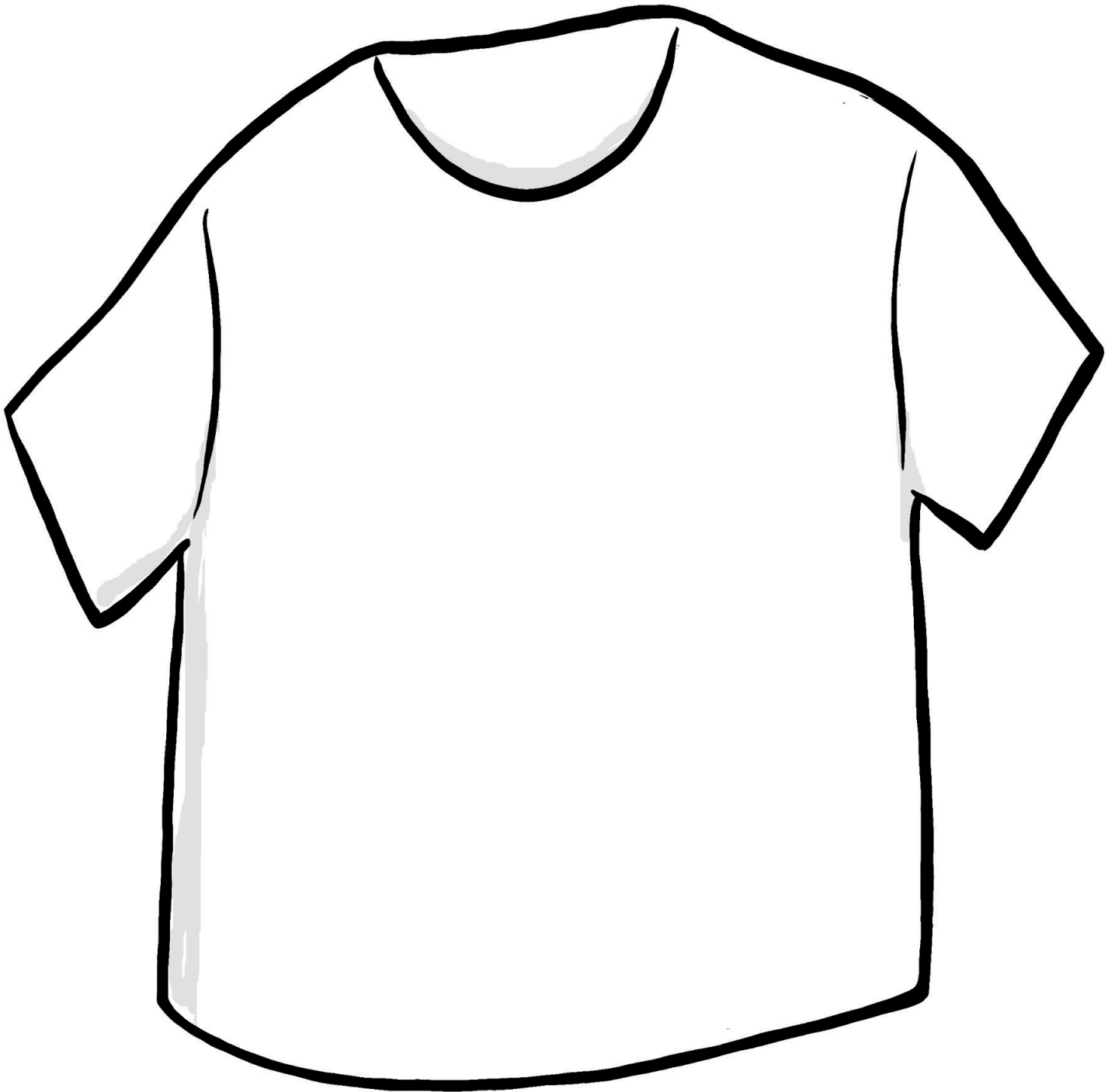
QR code linking to the article.

Hirukira olgetan

© GARBIÑE UBEDA

Margotu

Egin zure jaietako kamiseta,
gustuko duzun irudia eginez.

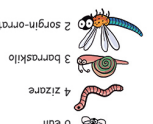

Pinguinoa ere oporretan

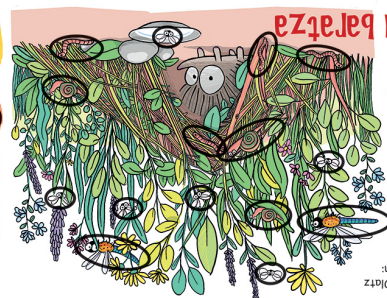
Bi irudi hauek ez dira berdin-berdinak. Aurki itzazu bien artean dauden aldeak. Hamaika dira gutxienez.

Mipen Olatz Kipikolatz

Hiruak aurkitu behariko zenak Olatz Kipikolatzaren etxearan inguruan:

Artsikua sentitu duenez, bere burua bobesteko

Regina zere giza oien trihuak gorputzean bildu, eta onartoz bertan bota bihurtu zure ustez, zergatik egin du hor?

Nahi gabe egin du

Inoiz ez du haborik

Azkonararen kintak gihurak uzartu dirakolako

Bete itzazu sudokua honen hutsuneak TRIKUA hitza erabiliz (T, R, I, K, U eta A). Kontuan hartu hizki bakoitzak behin agertu behar duela lefro, zutabe eta areak bakoitzeko.

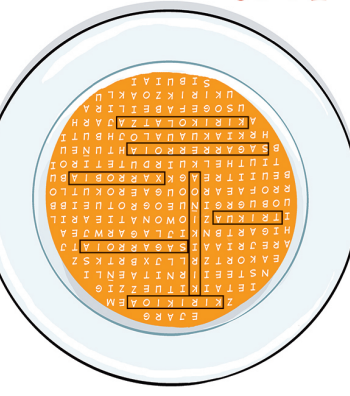
K	I	A	R	T	U
R	T	U	A	I	K
I	K	A	R	U	A
U	A	T	I	K	R
A	U	K	I	K	U
T	R	I	K	U	A

Sudokua

Zel da?

Itxasi di dudu haborik inoiz? Nola ditzan diez zulo? Heki zere inoiz haren

SOLUZIOAK: AURREKO SOLUZIOAK

Ezgaizak

ANDER ETXANIZ Sortzailea

Oporraldia hasi berri Mediterraneo aldeko hondartza jendetsuan. Nazioarteko aireportu garrantzitsua itsas bazterrean. Pista paralelo pare, aurreraxeago, hareatza amaitzen den lekuan. Hegazkinak une oro iristen dira; bata bestearen atzetik, ilaran. Buru gainetik pasatzen zaizkigu.

Kokotea minduta dut, atzera-aurrera nabil aeroplano sabel zuriei begira. Ingurura begiratu, eta inork bururik altxatu ez. Jendea euren gauzetara: palak, flotagailua, *Murdokua*... «Ohittuta egongo dittuk!», pentsatu dut neure artean. Baina, ehundaka tonako tutu hegalaria batzeruan bidea urratzen ikustera, horretara, ohitu al daiteke bat?

Erraza da ohiko dugun horri interesik ez ikustea; eta interesatzen ez zaigun hori arbuiatzea. Araututakoaren zeretara pausatzen dugu soa. Elementu horiengan jartzen dugu arreta; arraroari edo bitxiari, edo areago, instrumentala, funtzionala, denari atentziorik eskaini ez, eta askotan mespretxatu ere egiten dugu.

Gauzek, agerikoak izanagatik, edota hutsalak emanagatik ere, gordetzen dute misteriorik barnean, eta aski izaten da begirada sentikorrez behatzea ikusgarri bilakatzeko.

Tira, agian bainatzeko tenorea dut!

Etxekoandre ederra nintzen

IRATXE MARTA AEK-ko irakaslea

Uda garaia pasa berri dugu, askorentzat opor garaia; niri dagokidanez, oporretan egonda, ingurukoari ikusle roletik begiratzen diot, balkoitik, lanaren presiotik at, baina buruan orain dela urte askotako helburua: euskaraz bizitzea. Lotsagarriak bezain mingarriak izan dira euskarak azken hilabete luzeetan jaso dituen erasoak, eta mingarria da ikustea hainbatentzat ez dela nahikoa izan, euren helburuaren lorpenean ez dutela oporrik hartu. *Etxekoandreak* berezko leku asko galdu ditu urteetan zehar, horietako batzuk, saiakera handiak eginda, nolabait berreskuratu dituen arren. Ai, baina neskamea eraso egina sentitzen denean... Algortako jailetako txosnetan gertatutakoa, adibidez; neskameak jasotako diskriminazioa salatu zuen ahots askok. *Etxekoandreak* galdutako espazioa bueltatu nahi izan diote batzuek eta, horretarako, neskameari txikitu diote lekua, ez kendu, espazioa mantendu duelako; agian horixe baita batzuentzat gunee horretan eduki beharreko gehieneko espazioa? *Etxekoandrearekiko* keinu txiki hori lorpen handia izan daiteke, ekintza horrekin zabaltu nahi zuten mezua ondo heldu bada: goazen espazioak handitzen, *etxekoandreak* bere espazioak berreskuratzen lagundu behar diogu.

Uribitakora

TESTUA
Josu Arroyo
Izkoa

DOINUA
Aita izena kanta
beharrak

ARGAZKIA
Ainhoa García
Carrascal

Eguzki eklipsea

*Posible al da gertaera batek dena geldiaraztea?
Jende guztia, zintzo eta formal,
zerura adi egotea?
A ze unea, Euskal Herrian,
abuztuko eklipsea!
Uda beteko arratsaldean,
bat-batean ilunpea.
Sekula ere ahaztuko ez dugun
astronomia-klasea.*

*Betaurrekoak bihurtu ziren
ezinbesteko osagai.
«Onak erosi», esan ziguten.
Txarrak erosiz gero, ai!
Han eta hemen jarri zituzten
ISOdun horiek salgai.
Eraztun hura ikusi behar zen,
eta ez, gainera, nolanahi.
Txakurak ere esan zuen: «Guau!
Nik ez dut festa galdu nahi!».*

*Biztanleria aktibatu zen
eklipsea bizitzeko.
Familian edo lagunartean,
nork ikusiko hobeto.
Mugi gaitzen modu berean,
suntsipena gelditzeko.
Egungo klima-larrialdian;
ezin gara egon kiato.
Eusten gaituen lurra zaintzeko
asko dago egiteko.*

ALBE
Algortako
Bertsolari
Eskola

HIRUKA lagun-en txokoa

Sari ederrak eskura!

Zozketa

RIP, azken musikala

Heriotzari buruzko komedia musikala urriaren 8an helduko da Muxikebarrira. Umore beltza, jatorrizko abestiak eta ustekabeko samurtasuna batzen dituen antzerkia. Galduko duzu?

Zozketan parte hartu gura baduzu, irailaren 27a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zozketa

Ibaizabalen liburu-sorta

Ibaizabal argitaletxearen eskumenez, liburu-sorta eder hau daukagu zozkatzeko. Galduko duzu lortzeko aukera? Bada, eman ezazu izena zozketan!

Zozketan parte hartu gura baduzu, irailaren 27a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zozketa

Hontza Extremerako sarrerak

Kirol abentura zirraragarrienaz gozatzeko aukera duzu orain, izan ere, Hontza Extramera joateko sarrerak zozkatuko ditugu. Naturaz inguratuta gorputza mugitu gura baduzu, hau da zure plana!

Zozketan parte hartu gura baduzu, irailaren 27a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zelan egin HIRUKA lagun?

Webgunean: hiruka.eus/harpidetza/laguna

Idatziz: hirukakoop@hiruka.eus

Deituz: 944 911 337 • 688 812 368

Urtean 35 euroren truke, Uribe Kostako euskarazko komunikazio-taldearen bultzatzailea eta partaidea izango zara.

BAKOITZA BERE ERRITMORA, EUSKARAREN BIDEAN!

Matrikulatu Getxoko Euskaltegietan!
¡Matricúlate en los euskaltegis de Getxo!

